МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра української мови

«Допущено до захисту»
Завідувач кафедри
_____ Ж. В. Колоїз
Протокол №____ Реєстраційний № _____
«___» _____ 2022 р. «___» _____ 2022 р.

АНГЛІЙСЬКОМОВНІ ЗАПОЗИЧЕННЯ В МОЛОДІЖНОМУ СЛЕНГУ (НА МАТЕРІАЛІ ПРОЗИ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ)

Кваліфікаційна робота студентки
факультету української філології
групи УАФм-17
другого (магістерського) рівня
спеціальності 014.01 Середня освіта
(Українська мова і література)
додаткової спеціальності –
Мова і література (англійська)
Грачової Оксани Михайлівни

Керівник:
кандидат філологічних наук,
доцент **Вавринюк Т. І.**

Оцінка:
Національна шкала _____
Шкала ECTS ____ Кількість балів_____

Члени комісії _____
(підпис) (прізвище та ініціали)
_____
(підпис) (прізвище та ініціали)
_____
(підпис) (прізвище та ініціали)
_____
(підпис) (прізвище та ініціали)
_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Кривий Ріг – 2022

АНОТАЦІЯ

Грачова О. М. Англійськомовні запозичення в молодіжному сленгу (на матеріалі прози сучасних українських письменників) : рукопис. Кривий Ріг, 2022. 77 с.

У кваліфікаційній роботі на матеріалі прози сучасних українських письменників досліджено англійськомовні запозичення в молодіжному сленгу. Розкрито зміст понять *сленг, молодіжний сленг*; проаналізовано погляди науковців щодо потрактування зазначених понять; окреслено параметри визначення молодіжного сленгу; визначено особливості адаптації англійськомовних запозичень в українській мові, тематичні групи та функційне навантаження в тому чи тому художньому тексті.

Ключові слова: соціолект, сленг, молодіжний сленг, англійськомовні запозичення, адаптація запозичень, емоційна функція, оцінна функція.

ЗМІСТ

ВСТУП…….. 4

РОЗДІЛ 1. МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ…… 8

1.1. Молодіжний сленг у системі інших соціолектів…….. 8

1.2. Параметри визначення молодіжного сленгу…… 15

1.3. Запозичення в сленговій лексиці……..…….. 19

Висновки до першого розділу ……... 26

РОЗДІЛ 2. СЛЕНГІЗМИ-ЗАПОЗИЧЕННЯ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УКРАЇНСЬКІЙ СУЧАСНІЙ ПРОЗІ……... 28

2.1. Тематичні групи запозичень……... 29

2.2. Синонімічні відношення……..... 38

2.3. Особливості адаптації сленгізмів англійського походження..... 45

Висновки до другого розділу……. 52

РОЗДІЛ 3. ФУНКЦІЙНЕ НАВАНТАЖЕННЯ МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ В ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ……... 55

3.1. Емоційна функція……. 55

3.2. Оцінна функція …… 60

Висновки до третього розділу……..… 64

ВИСНОВКИ……. 66

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ……. 69

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ…… 77

ВСТУП

Глобалізаційні процеси у світі, розширення можливостей міжмовної комунікації у всіх сферах життя українського суспільства призвели до активного запозичення іншомовної лексики, у тому числі англіцизмів. Ці одиниці широко використовуються насамперед в усному мовленні, відзначаються популярністю серед молоді, поповнюючи лексичний і фразеологічний фонд молодіжного сленгу (МС). Це пояснюється тим, що серед молоді популярним стало вивчення англійської мови, до того ж молодь активно залучена до спілкування в соціальних мережах, до переглядів реаліті-шоу та американських фільмів, до участі в комп'ютерних іграх тощо. Усе це стало підґрунтям для формування так званого неформального мовлення, в основі якого – використання «модних» слів-сленгізмів. Молодіжний сленг, з одного боку, протистоїть нормативній літературній мові, а з іншого – виокремлюється з низки інших соціальних діалектів.

Зауважимо, що вивчення соціальних діалектів української мови розпочинається в 60–80-х роках XX століття розробкою теми субстандартних мов О. Горбачем і Й. Дзендзелівським. На цей же час припадають також перші теоретичні роботи, присвячені проблемі тлумачення термінів *арго*, *жаргон* і *сленг*. Ґрунтовними і багатоаспектними є праці Л. Ставицької, які вийшли у світ наприкінці минулого століття. Експресивно-емотивний потенціал сленгізмів досліджував Я. Мельник; роль молодіжного сленгу як складника мовної та концептуальної картин світу визначали П. Грабовий, С. Дмитрієв; гендерну оригінальність – І. Стопкевич, О.Таран, Т. Шумаріна; функційні особливості в різнотипних дискурсах – Я. Мельник, Н.Трач, О. Ященко. І на сьогодні дослідження МС не втрачає актуальності: динамічність, яскраво виражені соціолінгвістичні та психолінгвістичні риси привертають увагу науковців.

Учені звертають увагу, що з демократизацією суспільного життя

експресивні позанормативні мовні елементи – сленгізми – активно проникають в художню літературу. Комплексним дослідженням молодіжного сленгу в прагмалінгвістичному, лексико-семантичному, функційному, сугестійному аспектах на матеріалі української постмодерної прози стала дисертаційна праця М. Столяр [65]. Попри те, що феномен молодіжного сленгу перебуває в колі інтересів багатьох науковців, убачаємо доцільним на матеріалі сучасних прозових творів дослідити лексичні одиниці молодіжного сленгу англійського походження.

Актуальність нашої роботи зумовлена необхідністю вивчення англійськомовних запозичень у молодіжному сленгу, ступеня їх адаптації в українській мові, визначення тематичних груп та функціонального навантаження в тому чи тому художньому тексті.

Мета дослідження полягає в з'ясуванні особливостей функціонування сленгізмів англійськомовного походження у контексті прозових творів сучасних українських письменників.

Для досягнення зазначеної мети ставили перед собою такі завдання:

1) розкрити зміст поняття «молодіжний сленг», «англійськомовні запозичення»;

2) окреслити тематичні групи МС англійськомовного походження у досліджуваних текстах;

3) визначити особливості адаптації сленгізмів англійського походження;

4) проаналізувати функційно-стилістичне навантаження англійськомовних сленгізмів у художніх текстах.

Об'єктом дослідження є молодіжний сленг в сучасному художньому мовленні.

Предметом наукової праці є прагмалінгвістичні, лексико-семантичні та функційно-стилістичні особливості одиниць молодіжного сленгу англійськомовного походження в художніх текстах.

Джерельною базою послужили тексти творів Ю. Андруховича, Братів Капранових, Г. Вдовиченко, Л. Дереша, С. Жадана, Ю. Іздрика, І. Карпи, І. Старостіної. Фактичний матеріал нараховує понад 400 лінгвоодиниць.

У роботі застосовано як загальнонаукові, так і спеціальні лінгвістичні **методи дослідження**. Із загальнонаукових послуговувалися методами *аналізу* й *синтезу*, які уможливили окреслення теоретичної бази дослідження, визначення диференційних характеристик фактологічного матеріалу:

- *теоретичний аналіз* (вивчення базових понять та його основних категорій);

- *теоретичний синтез* (узагальнення теоретичних відомостей про поняття «молодіжний сленг», «англійськомовні запозичення»);

- *системний аналіз* (збір фактичного матеріалу та його впорядкування).

За допомогою *описового методу* визначили характерні ознаки молодіжного сленгу англійськомовного походження, його місце серед інших соціальних діалектів української мови. *Індуктивний метод* застосовували, щоб підсумувати результати дослідження).

Із спеціальних лінгвістичних методів використали елементи *структурного* (компонентний аналіз) і *функційного* (контекстуально-інтерпретаційний) *методів* – для виявлення семантичної динаміки та контекстуальної специфіки аналізованих одиниць. Також долучали лінгвістичні *методи дефініційного, етимологічного* та *стилістичного аналізу* для установлення походження та стилістичного забарвлення сленгізмів.

Наукова новизна дослідження полягає в здійсненні комплексного аналізу прагмалінгвістичних, лексико-семантичних та функційно-стилістичних особливостей одиниць молодіжного сленгу англійськомовного походження в художніх текстах сучасних українських письменників.

Теоретичне значення кваліфікаційної роботи полягає в поглибленні наукових знань про лексико-семантичну сутність молодіжного сленгу англійськомовного походження, про функційний діапазон сленгізмів як

складників ідейно-образної цілісності художнього тексту, що розширює межі лексикології та стилістики сучасної української мови.

Практична цінність дослідження визначається тим, що отримані результати можуть бути використані викладачами й студентами філологічних факультетів під час вивчення курсів «Сучасна українська мова», «Практична стилістика», «Соціолінгвістика», «Теорія комунікації» тощо. Матеріали дослідження можуть бути використані при укладанні словників молодіжного сленгу, а також при написанні студентами курсових та кваліфікаційних робіт.

Результати наукового дослідження було **апробовано:**

- у 18 травня доповіді: Синчишин О. Англійськомовні запозичення в молодіжному сленгу (на матеріалі прози сучасних українських письменників). *Наукові читання молодих дослідників до міжнародного дня слов'янської писемності 18 травня 2022 року*;

- у статті: Синчишин О. Молодіжний сленг у системі соціальних діалектів. *Матеріали студентських наукових читань* : зб. наук. праць. Кривий Ріг, 2021. С. 83–87.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаної літератури, який нараховує позицій, та списку використаних джерел, що містить найменування. Повний обсяг дослідження – 93 сторінки, з яких 71 сторінка основного тексту.

РОЗДІЛ І
МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

1.1. Молодіжний сленг у системі соціальних діалектів

Соціальні діалекти (соціолекти), як і діалекти територіальні, разом з літературною мовою становлять загальнонародну мову, у якій якнайповніше виявляються етнічні ознаки її носіїв, зміни і рухи в суспільстві. Соціальна диференціація мови зумовлена соціальним розшаруванням суспільства, тому в сучасному світі, очевидно, немає суспільства, де не було б соціальних діалектів. Соціальний діалект історично формується певною групою, коли виникає потреба в особливій комунікації в цій групі. Однак, соціальні діалекти кожної національної мови мають зберігають своє етнічне забарвлення. Ідіоетнічні риси яскраво виявляються у таких сферах: сімейному спілкуванні; спілкуванні всередині виробничого колективу; спілкуванні всередині соціальної групи; спілкуванні всередині населеного пункту чи обмеженого регіону; спілкуванні всередині усього народу незалежно від його чисельності [64, с. 48].

Отже, соціальні діалекти є однією з форм існування мови разом з літературною мовою, просторіччям та територіяльними діалектами. За визначенням Л. Ставицької, «соціальні діялекти – це різновид мови, вживаний як засіб спілкування між людьми, пов'язаними тісною соціяльною або професійною спільністю, тобто це мова певної соціяльної групи. Найістотнішим чинником, що обумовлює виникнення соціяльних діалектів, є соціальна неоднорідність суспільства, яке має різноманітні виробничо-професійні, а також вікові групи» [64, с. 20]. Дослідниця соціальні діалекти розглядає як лінгвальні феномени, що відображають відповідні мовні картини світу й розкривають механізми пізнання цього світу й людини певним соціумом.

Найістотнішим чинником, що обумовлює виникнення соціальних діалектів, є соціальна неоднорідність суспільства, яке має різноманітні виробничо-професійні, а також вікові групи та соціально-класова неоднорідність. На позначення розмовного мовлення тих чи тих соціальних груп у лінгвістиці використовують терміни: *жаргон, арго і сленг*. Слід сказати, що між цими термінами мовознавці не проводять чіткої межі з огляду на близьку етимологію. Так, в «Академічному тлумачному словнику української мови» знаходимо таке потрактування цих термінів:

Жаргон – мова якоїсь соціальної чи професійної групи, що відрізняється від загальнонародної наявністю специфічних слів і виразів, властивих цій групі.

Арго – умовна говірка якого-небудь соціального середовища (групи, гуртка і т. п.), у якій є специфічні слова й вислови, незрозумілі для сторонніх; жаргон.

Сленг – 1. Розмовний варіант професіонального мовлення; жаргон. 2. Жаргонні слова або вирази, характерні для мовлення людей певних професій або соціальних прошарків, які, проникаючи в літературну мову, набувають помітного емоційно-експресивного забарвлення [42].

Як бачимо, немає чіткого розмежування в дефініції цих понять, а терміни *жаргон* і *сленг* подаються як синоніми. Проблема такої термінологічної невизначеності пояснюється тим, що зазначені номени є запозиченнями з різних мов і мають різне функціональне навантаження. Терміни *арго* та *жаргон* запозичені з французької мови: жаргóн (франц. *jargon*, від галлороманського *gargone* – базікання) [12, с. 65]; *аргó* (від франц. *argot* – жаргон) [12, с. 264], тому відображають стилістичне розшарування французької мови. Термін *сленг* походить з англійської мови і позначає «жаргонні слова або вирази в англійській усній мові, характерні для людей певних професій (моряків тощо) або соціальних прошарків» [12, с. 623]. Т. Кондратюк вказує на «різночасове входження» цих термінів у східнослов'янське мовознавство: «Якщо *жаргон* та *арго* з'являються у

східнослов'янських мовах у середині XIX ст. (результат «моди» на французьку мову) і міцно закріплюються в мовному лексиконі (слова зафіксовані в найавторитетніших словниках та енциклопедіях того часу), то *сленг* починає використовуватись з другої половини XX ст. і спершу функціонує у вузькому значенні – для стилістичної характеристики англійської мови» [31, с. 10].

Чітке окреслення термінів на позначення соціолектів подає Л. Ставицька у фундаментальній праці «Арґо, жарґон, сленг: соціальна диференціація української мови»:

Жарґон – це напіввідкрита лексико-фразеологічна підсистема, яка застосовується тією чи іншою соціяльною групою з метою відособлення від решти мовної спільноти. Жаргонізми – це, як правило, емоційно-оцінні експресивні утворення, серед яких переважають негативні знижені номінації [64, с. 33].

Арґо – це особлива мова певної відокремленої професійної чи соціяльної групи, яка складається з видозмінених елементів однієї або двох природних мов [64, с. 22].

Сленґ – це практично відкрита мовна підсистема ненормативних, стилістично знижених лексико-фразеологічних одиниць, які виконують експресивну, оцінну (звичайно негативну) та евфемістичну функції [64, с. 43].

Наведені потрактування різновидів соціолекту науково аргументовані в монографії Л. Ставицької [64], тому і в нашій праці ми будемо спиратися на саме на таке розуміння сленгу.

Як зазначає Т. Кондратюк, дослідження арготичної, жаргонної лексики та сленгу має більш як столітню традицію, але в основному, увага зверталась на загальні закономірності, тенденції функціонування та стратифікації зниженої лексики [31]. З 90-х років XX століття з падінням тоталітарного режиму в українському усному мовленні актуалізуються нелітературні елементи, проникаючи до інших стилістичних рівнів – мовлення засобів

масової інформації та художньої літератури. Виникає потреба в науковій кваліфікації цих елементів, які певним чином ілюструють глибинні структури мислення українців, є засобом вияву мовної експресії. «Актуалізація ненормативної лексики та інтересу до неї свідчить зовсім не про відсутність культури та грамотності, а про симптоматичні тектонічні рухи в культурному пласті. І зокрема – про недостатнє розуміння цього мовного феномена, про відсутність «культурного імунітету» щодо нього [31,].

Саме з 90-х рр починається активне вивчення соціальних діалектів. З'являються лексикографічні праці (О. Поповченко [47], Л. Ставицька [64], Т. Кондратюк [31]) та наукові студії різних жанрів: статті (Л. Ставицька [61, 60], С. Бузько [11], Н. Бабич [5], П. Грабовий М. [19], Столяр [65] та ін.); монографії (І. Матвіяс [39], Л. Ставицька [64] та ін.); дисертації (Н. Шовгун [73], С. Мартос [37], М. Столяр [66] та ін.). Учені приділяють значну увагу розмежуванню різних субстандартних систем української мови, окреслюють їх специфічні риси та особливості функціонування.

Так, М. Столяр виокремлює власне лінгвістичні й екстралінгвістичні складники соціолектів. До лінгвістичних дослідниця відносить такі ознаки: належність до оригінальної додаткової лексичної підсистеми, що не має власної специфіки фонетичного та граматичного рівнів і ґрунтується на закономірностях національної мови; експресивно-оцінна конотація з перевагою пейоративної оцінності; метафоричність; стилістична маркованість із перевагою зниженого розмовного характеру; позанормативність; штучний характер творення, який може виходити за межі усталених моделей; наявність паралельних номінацій на рівні літературної мови; динамічність. Спільні екстралінгвальні ознаки – притаманність певним соціопрофесійним групам носіїв мови переважно в ситуаціях усного непідготовленого мовлення [66, с. 38].

На сьогодні в українському мовознавстві усталилася класифікація соціальних діалектів з урахування фактору, який об'єднує всі їх різновиди, – функціонування в межах певної соціальної групи як засобу особливої

комунікації. Так, І. Матвіяс соціальні діалекти розподіляє на професійні *говори* і *жаргони* або *арго*. Зокрема, вчений зазначає: «Професійні говори тісно пов'язуються із суспільним розподілом праці. Вони створюються поступово з розвитком відповідної професії чи відповідного ремесла, а засвоєння їх відбувається стихійно і непомітно. Професійні говори виконують суспільно корисну роль – вони служать мовцям для вираження певних особливих професійних явищ, для яких у літературній мові немає відповідних засобів» [39, с. 12].

Л. Ставицька подає таку термінологічно-поняттєву парадигму соціальних діалектів: *арґо, жаргон, професійний жаргон, сленг* [64, с. 22]. Якщо арго – умовна мова, що застосовується як засіб приховання предмета комунікації, взаємного розпізнавання або відмежування її носіїв, то із іншими соціолектами науковці пов'язують відкритість і, відповідно, доступність для усіх носіїв мови. За Л. Ставицькою, арго – спосіб спілкування декласованих елементів. Сленг, на відміну від жаргону, дослідниця визначає як більш відкриту та не обмежену певними рамками мовну систему. Цю ж думку поділяють і Ю. Мосенкіс, П. Грабовий, які вказують на обмеження жаргону вузькою професійною, соціальною групою. Отже, якщо порівнювати поняття *сленг – жаргон – арго* насамперед за ступенем відкритості, зрозумілості для пересічного мовця, то сленг є відкритою субмовою, жаргон – напіввідкритою, арго – закритою.

Термін *професійні жаргонізми* Л. Ставицька використовує для позначення образно-експресивних, лаконічних слів та висловів, що мають нейттральні відповідники і побутують переважно в усному мовленні людей певної професії чи роду занять, об'єднаних спільністю інтересів, звичок, соціального стану [64, с. 38]. Адже розмовне мовлення будь-якого професійного середовища завжди включає певну кількість емоційно забарвлених слів вузького вжитку, що відбивають професійну спеціалізацію носіїв мови.

Сленг є вторинним утворенням порівняно з жаргонами і арго; активно

поповнюється за рахунок арго, насамперед кримінального, яке зазнає в новому соціокомунікативному середовищі помітних семантичних трансформацій. «Крім своєрідного лексико-фразеологічного вокабуляру, сленг характеризується й своєрідною манерою вимови, варіянтами морфологічних форм, певними типовими синтаксичними конструкціями» [64, с. 44].

Дослідники диференціюють поняття *загальний сленг* та *спеціальний сленг*. Загальний сленг – це та частина лексичних одиниць сленгу, яка відома широкому загалу і не обмежується вузькими соціально-віковими чи професійними рамками. Спеціальний сленг – це нестандартний лексикон певної соціальної групи, який може складатися зі стилістично різнорідної нестандартної лексики» [65, с. 45].

П. Грабовий, О. Глазова, Л. Ставицька спеціальний сленг поділяють на групи за соціальними й віковими ознаками:

1) професійний: комп'ютерний, військовий, медичний, музичний, футбольний, морський, космічний тощо;

2) мова певних соціально-вікових прошарків: молодіжний сленг, сленг підлітків, університетський (студентський) сленг, шкільний, сленг злодіїв (який не слід плутати з арго, таємною мовою злодіїв, оскільки, наприклад, кримінальний сленг або сленг злодіїв – це ті лексеми, що стали широковідомими, іншими словами, вийшли за межі арго), наркоманів, членів неформальних угрупувань тощо.

Розглядаючи соціофункціональні аспекти сучасних соціолектів, Л. Ставицька виокремлює молодіжний сленг і називає його «чи не найскладнішою мовною структурою, оскільки він синтезує всі інші страти з неодмінною печаттю групової, індивідуальної мовотворчости та «вікового» мовного смаку [64, с. 190].

Слушною, на наш погляд, є думка П. Грабового, що досить складно розмежувати такі поняття, як молодіжний сленг та загальний сленг, оскільки «і молодіжний, і загальний сленг мають багато спільного (зокрема,

проблематичність конкретного виокремлення лексики, що відноситься до спеціальних сленгів та лексики, що належить до ядра загального сленгу). Так само досить складно розмежувати лексику, що належить до спеціалізованих сленгів (комп'ютерного сленгу, сленгу наркоманів, музикантів, членів неформальних угрупувань) і сленгізми, що належать до молодіжного сленгу» [20].

Молодіжному сленгові, як ніякому іншому соціолектові, притаманна певна розмитість меж: до молодіжного лексикону проникають елементи з інших соціолектів, а до останніх «мігрують» молодіжні сленгізми. Разом з тим, дослідники підкреслюють особливий статус молодіжного сленгу. Так, на думку Л. Ставицької, «у ланцюгу *жаргон – жаргонізована розмовна мова – розмовна мова – літературна мова* саме молодіжний соціолект розриває замкнутість інтегрованих у ньому субмов і транспонує їх у ширші соціяльно-мовні сфери, сприяючи цим збагаченню національної мови» [Там само]. Отже, молодіжний сленг є своєрідним посередником між оказіональною словотворчістю й узуальним, нормативним слововживанням. Для розуміння сутності молодіжного сленгу важливим є з'ясування його місця серед інших соціальних діалектів, особливостей формування його лексичної та фразеологічної систем.

Беремо до уваги той факт, що мобільність та відкритість молодіжного сленгу зумовлює його активну взаємодію з іншими соціальними діалектами, унаслідок чого постійно поповнюється новими словами, відображаючи різноманітні зміни в нашому суспільстві,

Отже, проаналізувавши наукову літературу, схиляємося до визначення, що сленг – це відкрита позанормативна мовна підсистема, одиниці якої характеризуються експресивно-оцінною конотацією з пріоритетом пейоративної оцінності та стилістичної зниженості. Одним із поширених різновидів спеціального сленгу є молодіжний, який певним чином відображає картину світу молоді.

1.2. Параметри визначення молодіжного сленгу

На сьогодні маємо велику кількість досліджень, присвячених різноаспектному аналізу молодіжного сленгу. Так, П. Грабовий аналізує параметри українського молодіжного сленгу в лінгвокультурологічному аспекті [19], Н. Бабич вивчає причини побутування молодіжного сленгу і жаргону [5], С. Мартос ґрунтовно дослідила природу та структуру молодіжного сленгу на регіональному рівні [37], М. Столяр – прагмалінгвістичний аспект молодіжного сленгу у постмодерній українській прозі [65], А. Воскресенська визначила вплив англізмів на сучасний український молодіжний сленг [14]. Грунтовно досліджено одиниці молодіжного сленгу та інших соціолектів у працях Л. Ставицької [60 – 64]. В. Дорда звернула увагу на гендерні особливості МС – на вживання лексичних одиниць сленгу залежно від статі мовця [25], О. Романова висвітлює психолінгвістичну природу МС (як засіб самовираження) [49]. Аналізу сучасного стану вивчення МС та інших соціалектів у європейському й американському мовознавстві присвячена дисертація М. Руденко [51].

Як показує аналіз опрацьованих наукових праць, сучасна соціолінгвістика репрезентує такі аспекти вивчення молодіжного сленгу: 1) лексичний і лексико-семантичний аспекти – пов’язані зі збиранням, описом та аналізом сленгових лексичних одиниць, об’єднанням їх у лексикосемантичні поля, групи тощо; 2) структурний аспект – полягає в з’ясуванні структурних складників сленгу та обґрунтуванні їхньої ролі в системі загального сленгу; 3) історичний (етимологічний) аспект – полягає в дослідженні джерел походження лексичних одиниць сленгу та визначенні їхнього впливу на розвиток вітчизняного сленгу; 4) лексикографічний аспект – створення словників сленгової лексики; 5) лінгвокультурологічний аспект – спрямований на аналіз мовних особливостей сленгу у певному культурному континуумі; 6) контрастивні дослідження сленгу – спрямовані на визначення місця сленгу серед інших субмов та на його зіставлення з подібними

лінгвістичними явищами в інших національних; 7) лінгвокогнітивний аспект – полягає у виявленні когнітивних особливостей сприйняття і конструювання концептуальної картини світу представниками різних соціопрофесійних груп, зокрема в сегменті її сленгової репрезентованості; 9) лінгвостилістичний аспект – полягає у поясненні й описі стилістичних особливостей лексики сленгу, виявлених у колі різноманітних текстів; 10) прагмалінгвістичний аспект – має на меті дослідження функціонування сленгових одиниць у різноманітних дискурсивних практиках в обов'язковому зв'язку з особливостями суб'єкта й об'єкта мовлення та ситуації [64, с. 66].

М. Столяр вважає, що «аналіз природи і функційної специфіки МС як максимально яскравого сегмента особистісної ідентифікації, самовираження доцільно здійснювати на базі прагмалінгвістичного підходу у віялі його суміжних аспектів, до яких, крім аксіологічного, невід'ємного від прагматики, уналежнюємо і сугестійний аналіз як базовий складник прагмалінгвістичної інтерпретації мовних фактів» [65, с. 66]. При прагмалінгвістичному підході мовленнєві одиниці того чи того дискурсу вивчаються з позицій їхнього відношення до мовця – як вербальні ідентифікатори адресанта. Саме прагматичний складник є вирішальним в розмежуванні МС та інших видів сленгу. На думку П. Грабового, «прагматика мовного знака, що використовується у мовленні комунікантів старшого віку та в мові засобів інформації часто не збігається з прагматикою тих же слів, що використовуються у невимушеному спілкуванні молоддю» [20].

Отже, молодіжний сленг вирізняють з-поміж інших груп сленгу за віковими параметрами мовців, тобто МС – це субмова, яка обслуговує комунікативні потреби груп молоді. Згідно з Законом України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», до молоді належать громадяни віком від 14 до 35 років [28]. А за віковою класифікацією Всесвітньої організації охорони здоров'я, молодий вік – від 25 до 44 років [78]. Звичайно ж, дослідники зіштовхуються із труднощами чіткого

з’ясування вікових меж молоді, а відповідно – визначення носіїв сленгу. Так, наприклад, П. Грабовий визначає «вікову дистрибуцію молодіжного сленгу, одиниці якого активно функціонують у мовленні молоді віком від 14 до 27 років [20]. М. Столяр пропонує доволі широкі вікові межі носіїв МС – приблизно від 13 до 35 років, зважаючи на соціальноісторичні та культурні умови буття української молоді [65, с. 62]. На цю позицію ми будемо спиратися і в нашій роботі, тож поняття *молодіжний сленг* розуміємо як варіант соціолекту, складник спеціального сленгу, який побутує в усно-розмовній практиці молоді і відзначається експресивністю, гумористично-іронічним оцінним забарвленням лексичного складу. Таким чином молодь «позиціонує себе не просто як окрема група, а як колектив, що може оцінювати навколишній світ за параметрами власних цінностей і розуміння світу» [65, с. 63]. Дослідники також зауважують, що молодіжний сленг містить у своїй структурі декілька вужчих підсистем залежно від належності представників молоді до певної соціальної чи соціально-професійної групи, має регіональні й гендерні відмінності у використанні» [73, с. 5].

Своєрідність сленгової лексики зумовлює і широкий діапазон її функцій. Зокрема, М. Столяр називає такі провідні функції лексики МС: номінативну (репрезентативну) – оскільки будь-який сленгізм щонайперше називає, номінує певний актуальний для адресанта сегмент (предмет, ознаку, дію чи процес) дійсності; комунікативну – оскільки будь-який сленгізм виступає невід’ємним елементом комунікації певної соціокультурної спільноти; соціальну (ідентифікаційну, об’єднувальну) – оскільки будь-який сленгізм маркує представника певної соціальної групи / прошарку й асоціює його у відповідний комунікативний локус; контактовстановлювальну (фатичну) – оскільки сленгова лексика становить своєрідний спільний код визначеного за певними критеріями (професійними чи соціально-віковими) середовища, члени якого «розпізнають» свого / чужого саме через уживання відповідного коду; експресивно-оцінну – оскільки переважна більшість сленгового корпусу відзначається яскравим конотативним забарвленням

(водночас ми не заперечуємо наявності нейтральних сленгізмів); гумористичну (сміхову, іронічну); інвективну; функцію впливу [65, с. 50].

Узагальнюючи дослідження теоретичні розробки вчених, можемо зробити висновок, що молодіжний сленг має як власне лінгвістичні, так і екстралінгвістичні ознаки.

Лінгвістичні особливості МС:

– належність до оригінальної додаткової лексичної підсистеми, яка не має власної специфіки фонетичного та граматичного рівнів і ґрунтується на закономірностях національної мови;

– вторинність номінації (наявність паралельних номінацій на рівні літературної мови);

– наявність синонімічних та (часто) антонімічних рядів;

– вторинний характер походження (жаргон виступає первинним субкодом, оскільки лексичні одиниці жаргону поповнюють сленг, а сленг – вторинним);

– доволі широкий обсяг поняття сленгу (наприклад, жаргон обмежений певними рамками, виходячи за які лексеми переходять у сленг, набуваючи нових семантичних відтінків та значень);

– наявність експресивно-оцінної конотації з перевагою пейоративної оцінності;

– позанормативність;

– штучний та динамічний характер; етимологічна неоднорідність, структурованість і функційне розмаїття переважно на рівні усного побутового дискурсу [65, с. 51];

– яскраво виражена метафоричність, у якій виявляються неабиякі лінгвокреативні здібності молоді;

– головну роль у сленгу посідають такі стислі універсальні повідомлення, що замінюють довгу послідовність речень. Крім того, ці повідомлення виконують функцію кодувань, які приховують смисл бесіди від непосвячених;

– МС характеризується зосередженістю на реаліях світу молодих;

– у лексиконі МС досить багато вульгарних слів;

– для МС характерний семантичний гумор. Більш за все цінується вдала – іноді похмуро-абсурдна – гра слів [64, с. 190 – 191].

Екстралінгвістична сутність молодіжний сленгу полягає в тому, що його функціонування обмежене не тільки певними віковими рамками, але й соціальними, психологічними і просторовими умовами існування. За визначенням Л. Ставицької, молодіжний сленг – «це і вияв соціопсихологічної поведінки, і сигнал групової солідарности» [65, с. 191]. Молоді люди, які долучаються до певної суспільної групи, переймають і субмову цієї групи – сленг. Основна сфера побутування МС – середовище міської молоді – учнів, студентів, які через сленг позиціонують себе сучасними та стильними. До того ж використання сленгу вносить у комунікацію нотку відкритості, неформальності, що, на думку учасників, полегшує спілкування, адже мова об'єднує.

Поділяємо думку М. Столяр, що сленг – це практично відкрита позанормативна, додаткова мовна підсистема, одиниці якої характеризуються специфічною семантикою (експресивно-оцінна конотація з пріоритетом пейоративної оцінності та стилістичної зниженості, вторинний характер та ін.); складною структурною організацією (загальний та спеціальний сленг), функційним розмаїттям та низкою екстралінгвальних ознак, у межах яких домінує соціо-професійна та вікова належність мовця.

1.3. Запозичення в сленговій лексиці

Лінгвісти називають такі найпоширеніші засоби поповнення сленгу: термінологію, запозичення з інших мов, з кримінального жаргону та інших соціолектів, метафоризацію тощо. Інтенсивно поповнюється словник сленгу шляхом запозичення з англійської мови, що відбувається насамперед завдяки лідерству англійської мови як міжнародної, комп'ютеризації,

співробітництву з іншими країнами в галузях освіти тощо. Погоджуємося з Б. Ажнюком, який зазначив: «Виникнення англомовних сленгізмів є результатом не лише експансії самої англійської мови (через вивчення іноземної мови в школі, поширення літератури англійською мовою, захоплення англомовною музичною культурою, інтенсифікація міжнародних зв'язків), а й результатом популяризації західного способу життя, бажання молодих людей бути схожими на героїв популярних кінофільмів, телепередач, а звідси – часто спостерігається механічне перенесення англійських лексем на український грунт [1, с.10].

Отже, залучення молоддю до свого сленгу англіцизмів має ще й соціопсихологічне підгрунтя – це результат соціалізації (позиціювання себе як члена певної спільноти, який володіє мовою цієї спільноти) та вплив моди, так як в XIX ст. було модним використовувати слова чи вирази із французької мови. Обов'язкове вивчення англійської мови в українських школах сприяло тому, що більша частина української молоді володіє англійською мовою на такому рівні, який забезпечує розуміння англомовних запозичень і також творення нових. Розглядаємо англіцизми в контексті українського молодіжного сленгу як прагнення його носіїв до виразності, стислих форм вираження думки, як бажання бути дотепним у своєму товаристві й по-новому назвати явище, предмет або їх властивості.

Англіцизм – різновид запозичення; слово, його окреме значення, вислів тощо, які запозичені з англійської мови або перекладені з неї чи утворені за її зразком [42].

Термін *запозичення* вживаємо у вузькому значенні, позначаючи входження в лексичний фонд молодіжного сленгу й адаптацію англіцизмів, які, однак, ще зберігають особливості мови-джерела. «Запозичення – звук, морфема, слово або його окреме значення, фразеологізм, синтаксична конструкція, перенесені з однієї мови в іншу, а також сам процес подібного перенесення» [42].

Активне дослідження запозичень у мовознавстві представлене різними

підходами до класифікації мовного матеріалу. Традиційно лексичні запозичення поділяють на такі типи:

1) запозичені слова, які поділяються на групи: лексеми, які структурно співпадають з іншомовними прототипами, тобто слова, які змінені графічно й передані відповідними фонетичними засобами мови-рецептора; слова, морфологічно оформлені засобами мови-рецептора; слова із частковою морфологічною субституцією, де переважно субститується афіксальна частина або другий елемент складного слова;

2) екзотична лексика, слова, які є повністю іншомовними, оскільки в системі мови-рецептора вони морфологічно нечленовані й мають лише зміну графіки;

3) іншомовні вкраплення, як і екзотична лексика, повністю іншомовні й зазвичай свій вигляд не змінюють [39, с. 103].

Універсальну класифікацію запозиченої лексики, на наш погляд, розроблена Н, Поповою [46]. У цій класифікації враховано різноаспектність вивчення предмета, зумовлене його складною природою. Отже, мовознавець так класифікує запозичення:

1) за генетичною належністю до мов-джерел чи до мовних сімей: індоєвропеїзми (германізми, слов'янізми, англіцизми, русизми і т. д.), арабізми, тюркізми та інші;

2) за поширеністю в мовах світу: інтернаціоналізми, регіоналізми, локалізми, оказіоналізми;

3) за ступенем засвоєння мовою-реципієнтом: повністю засвоєні, частково засвоєні, незасвоєні;

4) за структурою запозиченого слова: чужа (іншомовна) форма, змішана форма (напівкалька), власна (рідна) форма (калька);

5) за графічним образом запозиченого слова: власна графічна форма (іншомовні слова), чужа графічна форма (іншомовні вкраплення);

6) за наявністю в семантиці запозиченого слова національно-культурного чи культурно-історичного компонента: екзотизми, варваризми,

етнографізми, орієнталізми і т. д.;

7) за лексико-граматичними класами: іменники, прикметники, дієслова, вигуки;

8) за тематичними групами: апелятивна запозичена лексика представлена традиційними групами, пов'язаними насамперед із позначенням специфічних для іншої мови реалій і понять (суспільно-історичних, природних, культурно-побутових та ін.). Неапелятивна запозичена лексика представлена також традиційними для ономастики групами (антропоніми, топоніми, гідроніми, етноніми);

9) за стилістичним відтінком запозичень: номінативні та естетичні;

10) за сферою використання: загальновживані і професійно обмежені (запозичені терміни);

11) за часом запозичення: ранні (історичні, етимологічні, старі), пізні (сучасні, нові).

Звісно, із вищенаведеної класифікації не всі критерії можна застосувати в описі нашого фактичного матеріалу.

Оскільки сленгізми англійського походження виявляють системність, то важливо брати до уваги їх лексико-семантичне групування. Для опису лексико-семантичних груп слушно буде, на нашу думку, скористатися класифікацією Н. Гудими [21], яка на матеріалі української постмодерністської прози визначила такі лексико-семантичні групи слів іншомовного походження:

- лексика, пов'язана з економікою, банківською справою та фінансами;
- лексика, пов'язана з політично-суспільним ладом;
- назви осіб;
- назви флори та фауни;
- назви предметів побуту та розмовна лексика;
- спортивна термінологія;
- культурно-мистецька лексика;
- назви понять, пов'язаних із наукою та освітою;

- медична термінологія;

- назви будівель, споруд, приміщень та їх частин;

- назви установ, підприємств, закладів;

- назви засобів пересування та шляхів сполучень;

- назви, пов'язані з військовою справою;

- назви, пов'язані з морською лексикою;

- назви продуктів харчування, страв та напоїв;

- форми звертання та вигуків;

- абстрактна лексика;

- лексика, що характеризує емоційний стан та поведінку людини;

- назви елементів природи;

- назви одягу та взуття; назви тканин і прикрас;

- назви комп'ютерної техніки та технології; назви офісної техніки та канцелярського приладдя;

- назви електротехніки.

Вважаємо доцільним звернути увагу на класифікацію англомовних запозичень у молодіжному сленгу, яку пропонує І. Кирилова:

1) новотвори – нові слова, створені в системі української мови за власними словотворчими зразками: *апгрейтити, банити, по-фастфудівськи, хіпувати*;

2) неозапозичення – слова іншомовного походження, адаптовані до системи мови шляхом транскрибування або транслітерування*: бест, гой, піпл, мен*;

3) неосемантизми – це слова, які при запозиченні набули нового значення: *лайк, ноутбук, стрім* [29, с.176].

Зважаючи на природу запозичуваного матеріалу, виділяють два основні різновиди запозичень: пряме (матеріальне) запозичення і калькування (перекладне запозичення). У разі матеріального запозичення з іншої мови беруться й матеріальна форма (звукова або графічна), і значення слова-прототипа, а під час калькування – тільки значення або семантична структура

іншомовної лексичної одиниці. Тобто створення нового терміна способом запозичення може відбуватися або внаслідок запозичення зовнішньої форми, або внаслідок запозичення внутрішньої форми, використовуючи питомі мовні засоби [10].

Прямі запозичення також поділяються на підвиди: 1) лексичні запозичення, при яких запозичується матеріальна форма слова і його зміст; 2) запозичення матеріальної форми слова, тобто запозичення тільки іншомовної форми слова в усному (фонетичне запозичення) або письмовому (графічне запозичення) вигляді і наповнення цієї форми новим змістом; 3) морфемне запозичення, яке є запозиченням кореневих та деривaційних морфем для утворення нових слів.

За нашими спостереженнями, запозичення з англійської мови поповнюють лексику українського сленгу переважно як *іншомовні вкраплення* та *варваризми*. До іншомовних вкраплень учені зараховують незамкнуті групи слів специфіка використання яких зумовлена рівнем володіння іноземною мовою, стилістичною та жанровою специфікою мовлення. На відміну від лексичних запозичень, іншомовні вкраплення не належать до національної мовної системи, але в сучасній прозі функціонують як більш-менш зв’язані з лексичним і граматичним устроєм одиниць цієї мови. Такі іншомовні лексеми додають мовленню експресивного значення.

На нашу думку, до іншомовних вкраплень варто зараховувати не лише повні, тобто вставлені в текст без змін, лексичні одиниці, а й часткові – такі, що певним чином асимільовані мовою, а також контаміновані вкраплення. Часто вони використовуються як внутрішньослівні елементи, набуваючи знакового характеру, букви чи елементи складних слів надають додаткового експресивного значення як лексемі, так і висловлюванню загалом.

До варваризмів традиційно зараховують лексичні одиниці, що набули графічного, звукового й граматичного оформлення в національній мові, наприклад: *бебі, фейс.* Іншомовні лексеми, які зазнали словотвірних перетворень, розглядають як трансформовані варваризми. У будь-якому

вияві «варваризм – іншомовне слово або зворот, що суперечить нормам цієї мови» [27].

Але процес входження англіцизмів у молодіжний сленг має свою специфіку: його лексичний фонд відзначається динамічністю, тому нові запозичення можуть не закріпитися надовго, як це відбувається, коли вони входять у лексичну систему мови. Цим, на нашу думку, можна пояснити низький рівень адаптації цих одиниць. До того ж причиною запозичення до літературної мови може бути відсутність лексеми на позначення тієї чи тієї реалії, а сленг часто запозичує лексичні елементи для номінації таких понять, які вже мають вираження в літературній мові. Англіцизми входять в український молодіжний сленг, зазнаючи не лише фонетичної трансформації, а й стилістично-семантичної: часто відбувається переосмислення слів в результаті їх переносного вживання, звуження і розширення значення. Багато сленгізмів виникають у результаті скорочення, словоскладання.

Л. Архипенко, досліджуючи етапи і ступені адаптації англіцизмів у пресі кінця XX – початку XXI ст., поділяє їх на дві великі групи:

I група – загальновживані англіцизми, до яких належать чотири основних категорій слів: 1) давні англіцизми; 2) колишні екзотизми; 3) слова, у яких з'явилися на українському ґрунті нові значення; 4) новітні англіцизми.

II група – англіцизми з обмеженою сферою вживання – слова, притаманні тим чи тим територіальним говіркам, діалектам; спеціальна, професійно-термінологічна лексика, а також сленґізми, жаргонізми [4, с. 5].

Припускаємо, що в лексичному сленговому словнику є англіцизми часто вживані, які мовці використовують постійно, а є такі, що належать до пасивної сленгової лексики (мовець розуміє їх значення, але сам майже не використовує). Такий пасивний сленговий словник англіцизмів виникає в результаті інтерферентних явищ між різновидами сленгу, адже молоді люди можуть одночасно входити до різних угрупувань, а відповідно використовувати субмову того чи того угрупування (студентський сленг, комп'ютерний сленг, професійний сленг тощо). Лексеми, актуалізовані в

спілкуванні однієї соціальної чи професійної групи, можуть займати периферійне місце в комунікації іншої групи.

Звісно, жодна класифікація не може бути універсальною і вичерпною, оскільки вивчення нового фактичного матеріалу може розкрити нові характеристики предмета дослідження. Беремо до уваги і факт нестабільності лексики молодіжного сленгу, його особливу стилістичну природу, яка полягає в експресивізації, невимушеності, незалежності від літературних норм. Саме останнє дозволяє вільно включати в мовлення недозволену літературними нормами лексику, зокрема й «модні» англіцизми. Молодіжний сленг як засіб комунікації на фоні загальнонародної і літературної української мови є своєрідним способом соціалізації молодих людей і засобом самоствердження.

Висновки до першого розділу

Проаналізувавши наукову літературу, дотичну до нашої теми, можемо зробити ряд висновків.

Сленг – це відкрита мовна підсистема ненормативних, стилістично знижених лексико-фразеологічних одиниць, які виконують експресивну, оцінну та евфемістичну функції.

Молодіжний сленг – один із різновидів спеціального сленгу, субмова, яка обслуговує комунікативні потреби молоді і містить у своїй структурі декілька вужчих підсистем залежно від належності мовців до певної соціальної чи соціально-професійної групи; складається зі стилістично різнорідної нестандартної (не літературної) лексики.

Визначальні ознаки МС: яскраво виражена метафоричність, тяжіння до стислих форм вираження, зосередження на реаліях «світу молодих», вживання вульгарної лексики, характерний семантичний гумор.

Системність сленгізмів англійського походження виявляється у їх тематичному групуванні. Визначення цих груп окреслює мовну картину світу

носіїв молодіжного сленгу, розкриває їхню психологію світосприйняття.

До уваги беремо такі функції лексики МС, як номінативна (репрезентативна), комунікативна, соціальна (ідентифікаційна, об'єднувальна), контактовстановлювальна (фатична), експресивно-оцінна, гумористична (сміхова, іронічна), інвективна, функція впливу.

Англіцизми в контексті українського молодіжного сленгу розглядаємо як прагнення його носіїв до виразності, стислих і нових форм вираження думки, як бажання бути дотепним у своєму товаристві;

Вважаємо доцільним дослідити англійськомовні запозичення в лексичній системі молодіжного сленгу, зважаючи на ступінь їх адаптації, а отже використати такукласифікацію:

- новотвори – нові слова, створені в системі української мови за власними словотворчими зразками: *апгрейтити, банити, по-фастфудівськи, хіпувати*;

- неозапозичення – слова іншомовного походження, адаптовані до системи мови шляхом транскрибування або транслітерування*: бест, гой, піпл, мен*;

- неосемантизми – це слова, які при запозиченні набули нового значення

РОЗДІЛ 2
СЛЕНГІЗМИ-ЗАПОЗИЧЕННЯ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УКРАЇНСЬКІЙ СУЧАСНІЙ ПРОЗІ

Англіцизми молодіжного сленгу за предметно-логічними зв'язками можна умовно розподілити на тематичні групи. Традиційно тематична група визначається спільністю позначуваних словами денотатів (предметів), сигніфікатів (понять) і тематикою спілкування. Лексичні одиниці кожної такої групи на основі спільних значеннєвих прикмет співвідносяться як складники тематичної цілісності, які відображають усвідомлене групування явищ об'єктивної дійсності. Адже лексеми є номенами всього відомого людям про позамовну і мовну дійсність у її динамічності, отже відображають мовну картину світу.

Логічно, що тематичні групи лексики, пов'язані з явищами рослинного, тваринного світу, неорганічного світу Землі поповнюються лише у зв'язку з відкриттям нових об'єктів природи, а лексико-семантичні групи слів на позначення фізичної і психічної діяльності людини є продуктом історичного розвитку тієї чи тієї мови. Тематичні групи сленгізмів англійського походження не входять у лексичний фонд української літературної мови, однак формуються під впливом соціопсихологічних чинників. Мета запозичень не пов'язана з відсутністю лексем у літературній українській мові, а мотивована специфікою соціолекту: «на перший план виходять дві функції: 1) експресивно-оцінна (запозичене слово несе відбиток новизни і незвичайности), варіяції мовного коду продукують мовну гру. Ігровий принцип реалізується, зокрема, в іншомовній стихії, яка служить ніби колективною маскою, прийомом карнавалізації; 2) функція соціяльного маркування мовця (іншомовне слово виступає знаком приналежности до угруповання)» [64, с. 210].

Отже, поряд з розглядом денотативної, сигніфікативної функцій слів, що є основою тематичного групування лексики, важливим джерелом

групування слів є комунікативна функція, адже мовлення людей здійснюється не лише як судження про дійсність, а й як певна комунікативна ситуація. Молодіжний сленг як засіб комунікації актуалізує лексичні одиниці, які відзначаються інтенсифікованою виразністю.

2.1. Тематичні групи запозичень

Лексико-семантичні групи сленгізмів свідчать не лише її системність, – це фрагменти мовної картини світу, що формується на когнітивному рівні, а отже, демонструє рівень знань мовців й уміння класифікувати явища дійсності.

Англійськомовні одиниці молодіжного сленгу сленгу розподіляються на тематичні групи в різних кількісних пропорціях. Ці групи входять до більших утворень – лексико-семантичних полів молодіжного сленгу. Наприклад, найбільше лексико-семантичне поле «Людина», яке у своїй праці уклала Леся Ставицька, налічує 20 лексико-семантичних груп, за якими розподіляються 445 лексичних і фразеологічних одиниць [Став, с. 415–418]. Переважну частину в усіх групах складають сленгізми, утворені на базі власне української лексики як «результат колективної мовної гри» [Став, с. 195].; лише 17 одиниць цього лексико-семантичного поля – англіцизми (3,8% від загальної кількості сленгізмів); сленгізмів, запозичених з інших мов, усього 11 (2,4%). Отже, англійськомовні запозичення становлять найчисельнішу групу запозичень у лексиці молодіжного сленгу.

У досліджених художніх творах сучасних українських письменників серед великої кількості використаних у них сленгізмів ми виявили одиниці англійськомовного походження, які за предметно-логічним зв’язком між поняттями віднесли до 10 тематичних груп.

Найбільш чисельною є **тематична група «Назви осіб»**:

- <u>за гендерною ознакою</u>: *ґьорлиця, ґьорлфренд, герла* – від англ. *girl* (дівчина); *бойфренд* – англ. *boy* «хлопець» і *friend* «друг» (постійний

партнер чоловічої статі у романтичних або сексуальних стосунках); *ковбой* – від англ. *cow* – корова і англ. *boy* – «хлопець» (хлопець, гарний хлопець); *мен* – англ. *man* (чоловік, хлопець). Наприклад:

*– Свобода, **мен**, вона без меж. Ну, і з межею буває теж. Коротше – не хочете гнити в тюрмі, їдьте в Бердичів, розрулюйте самі. …* (5, с. 29);

*– Та то я один був чоловіком її життя. **Меном**, котрому вся та її кінематографічна х…ня присвячувалася* (7, с. 106).

*– Капець! Бачила, з ким вона? Курка куркою, а такого **ковбоя** підчепила!* (1, с. 118);

*– Ходімо-ходімо! Не пожалкуєш. Тусня буде нефігова… Там такі **ґьорлиці** збираються…*(9, с. 45);

- за родинними стосунками: *бос* – англ. *boss* (батько); *файзер, фатер* від англ. *father* (батько); *паренти* – англ. *parents* (батьки); *сістер, сіста* – англ. *sister* (сестра). Наприклад:

*– Та ні… До мене не можна: **паренти** вдома* (3, с. 45);

*– Слухай, **сістер**, якщо чесно, то мені цей авантюризм глибоко сама знаєш де* (8, с. 34);

*– Та у нього **файзер** – крутяк, тому ходить борзий і баблом розкидається* (8, с. 34);

- за професією, родом діяльності, соціальним статусом: *бізнесовець, бізнесюк, бізнюк* – від англ. *businessman* (бізнесмен); *бос* – англ. *boss* (начальник); *компресор* англ. *compressor* «машина для стискування повітря» (охоронець); *драйвер* (водій); *менгер* (менеджер); *дистрибутор* (організатор пиятики); *скін, скінхед* – англ. *skinheads*, від *skin* – шкіра і *head* – голова «субкультура, що виникла серед робочого класу та молодих людей у Великій Британії 1969 року, а потім поширились на інші частини світу»; *ділер* – англ. *dealer* «торговець» (продавець наркотиків); *клерк* – англ. *clerk* «конторський службовець, діловод; конторник» [1, с. 545]; *клоун* – англ. *clown,* від лат. *colonus* «чолов'яга, грубіян» (посміховисько); *лузер* –

англ. *loser* «той, хто програє» (невдаха). Приклади використання сленгізмів у художніх текстах:

***Бізнесюк** і його тьола встають і вже майже виходять...* (7, с. 282)

*– Я ж не знаю, де в біса крутиться твій **ділер*** (1, с. 411).

*– Коротше, баклани, – раптом подав голос Коча. – Ви чули, що сказав **бос**: валіть звідси!* (5, с. 232);

*Чим більше заробляють ці крикливі **клерки***, тим менше лишається вільних територій для митців, йогів чи просто людей, що люблять тихо повтикати (7, с. 285).

- за національністю, расовою приналежністю: *американос* (американець); *нігер* (негр); *рашен* – англ. *russian* (громадянин росії; людина, яка говорить по-російськи). Наприклад:

*– З нею все ясно: звалила в штати, підчепила там якогось **американоса** і не париться…*(7, с. 285);

*– Слиш, ти! – втирав абсолютно синій **рашен** місцевому офіцику. – Єслі скажеш правільна «Прівєт», дам сто баксав! Бля буду, дам! Во. Во смарі. Віш – паслєдняя сотка ...* (7, с. 285).

- оцінні назви за зовнішністю, інтелектом, поведінкою: *аутсайдер* – англ. *outsider* «сторонній» (невдаха); *крейзі* (англ. *crazy*) – дивна або божевільна людина [8, с. 188]; *кайфолом* (людина, яка псує задоволення); *фрік* – англ. *freak* «потвора» (дивак, людина, що виклично вдягається, веде незвичний спосіб життя); *хіпаблуди* – від англ. *hippie* чи *hippy* «філософія і субкультура, яка виникла в 60-х роках XX ст. в США» (неохайна людина); *хіпарь, хіпан, хіпун* (хіпі, член хіп-системи); *хіпка, хіпіска* (дівчина, яка належить до хіпі). Приклади з творів:

*... будь-який **аутсайдер** здається тобі сповненим таємниць і можливостей опівнічним ковбоєм* (7, с. 91);

*... він цей літр починає пити ще при нас, довго розводиться про баб взагалі й про голих зокрема, розпитує щось про школу, **крейзі** якийсь, врешті*

дає нам, що ми просили і валить на вечірній сеанс… (5, с. 117);

…це був напівпрофесійний клуб, який складався з отаких відставних ***аутсайдерів****, більшість із них справді грали на рівні якщо не першої, то принаймні другої ліги, але всі вони були кінченими* ***лузерами****, і наш містечковий клуб був їхньою лебединою піснею, відстійником для невдах, що не заважало нам приходити на кожен домашній матч і вболівати за нашого Тренера* (5, с. 88);

Йо…на циганва знову його опустила, виставивши ***клоуном*** *перед сивим* (5, с. 395);

- соматичні назви: *табло, фейс* – англ. *face* «обличчя»; *хайр, хайєр* – англ. *hair* «волосся» (довге волосся). Наприклад:

Зачіска … з затяганим ***хайєром,*** *рвані джинси…* (5, с. 172).

Від такого не те що з даху скочиш – сусідці з п'ятого поверху ***фейс*** *натовчеш* (6, с. 77).

Тематична група: «Лексеми, пов'язані з комп'ютерною та електронною технікою»:

апґрейдити – англ. *upgrade* «підвищувати якість» (вживається у двох значеннях: 1) удосконалювати комп'ютер; 2) відшукати, знайти); *І-нет, інтернет* – англ. *internet* від лат. *inter* – між і англ. *нет* (мережа);

комп – англ. *computer* від лат. *computatrum* «рахую, обчислюю» (персональний комп'ютер);

мейл – англ. *e-mail, email,* скорочення від *electronic mail* «електронна пошта»;

вінік – англ. *winchester* «магнітний диск»;

клава від *клавіатýра* – англ. *keyboard* «сукупність розміщених у певному порядку клавіш пристрою, що використовується для введення і редагування даних, а також керування виконанням окремих операцій»;

есемес – англ. *SMS, Short Message Service* «послуга обміну (передачі і

прийому) короткими текстовими повідомленнями в телекомунікаційних мережах»;

плей-стейшн – англ. *PlayStation* (приставка для електронної гри);

трек – англ. *track* «слід, шлях» (музичний кліп); *саундтрек* – англ. *soundtrack,* від *sound* «звук», *track* – «доріжка» (фонограма, звукова доріжка, зазвичай до фільму). Приклади використання в художніх текстах:

Потім люди йдуть у кінотеатр, чи купують диск, чи скачують піратську версію з ***і-нету*** *– й на тобі! Але-оп, Фіфі! Ви попали!* (7, с. 74);

Невже я зможу робити справи на домашньому ***компі,*** *ну просто не віриться!* (9, с. 160);

Він поволі попустився, а от я – ні. Ми з Рибочкою просто до дір заї…ли одне одного ***есемесами****. В хорошому сенсі…*(7, с. 245);

Спершу на ньому щосили гоцають своїми сраками два бевзі, ріжучись на ***плей-стейшн*** (7, с. 182);

Мені сподобався цей фільм, і ***саундтрек*** *кльовий, тільки що викачала з Інтернету* (8, с. 51).

Сленгізми цієї тематичної групи утворилися на основі англійськомовних запозичень на позначення реалій у позамовній сфері – у галузі комп'ютерної техніки, інформатики, мережі Інтернет тощо. Для носіїв сленгу важливо виявити обізнаність у цій такій популярній серед молоді галузі.

Тематична група: «Відпочинок, розваги, субкультура»: *сейшн – від* англ. *jam session* «спільна музична сесія» (вечірка зі спиртним і/чи наркотиками); *дестрой від* англ. *destruction* «руйнування» (вечірка з негативними наслідками); *фешн* (англ. *fashion* – мода) – про модний захід; *бьоздей* (англ. *birthday* – день народження); *нагі* (англ. *party* – компанія, прийом гостей, вечірка, званий вечір); *пост-фолк* (лат. *post* – після та англ. *folk* – народний*)* – молодіжне неформальне угрупування; *емо* (англ. *emo*: від англ. *emotional* – емоційний*)* – молодіжна субкультура; *афтер-пагі* – ж

англ. *after-party* «події, які будуть відбуватися після вечірки»; *кайфувати, ловити кайф* (насолоджуватися); *хіпувати* – від англ. *hippie* чи *hippy* (бути хіпі) [3, с. 316]. Приклади:

Остання тєлєга прийшла в кучеряву голову Тріші Торнберґ на ґотичному ***паті*** *в бароковому замку після того, як в її крові намішались абсент, марихуана й ... пиво* (7, с. 23);

Та там в одної тьолки ***бьоздей****… Тусня буде ніштяк* (8, с. 27);

Колись були чуваки, які дуже хотіли грати на гітарах, але ні фіга не вміли. Їх називали панками. ***Пост-фолк*** *– це чуваки, котрі, на відміну від панків, не вміють грати на народних інструментах* (9, с. 122);

Карпа, хочеш нити – іди в ***емо****-туалет* (7, с. 217).

Тематична група: «Ознаки»: *дринканутий, дринькнутий* від англ. *to drink* «пити» (п’яний); *біґ* – англ. *big* «великий»; *драйвовий* – англ. *drive* «рушій, привід; прагнення, наснага» (який справляє сильне враження) [8, с. 128]; *крейзанутий* – англ. *crazy* «дивна або божевільна людина» [8, с. 188]; *по-фастфудівськи* – від англ. *fast food* «швидко»; *треш* – від англ. *trash* «сміття» (некорисний): *гіпівський, хіпівський* – від англ. *hippie* чи *hippy*;

Під час накурки йому було дане видіння. Якийсь чоловік у білих шатах, з бородою і довгим ***гіпівськи****м волоссям простягав йому рослину коноплі …* (4, с. 126);

Може, це був задум ***крейзанутого*** *архітектора, а, може, сліди розрухи було вирішено в такий спосіб зберегти задля історичної пам'яті, скажімо* (6, с. 7);

... де паралельно з нарізанням якогось пиздуватого ролика збираємося смоктати пиво з ***треш****-їдлом* (7, с. 82);

Найвикличнішими були витівки «антибуржуазних» групок, які свою ідеологію, вочевидь, витворили, погано, ***по-фастфудівськи*** *законспектувавши «Ідіотів» фон Трієра* (6, с. 123).

Тематична група: «Психічний, фізичний стан»: *кайф* (стан

алкогольного сп'яніння); *ханговер*– англ. *hangover* «похмілля» (хворобливий стан, пов'язаний з уживанням алкогольних напоїв); *блекаут хапанути* – англ. *blackout, black-out* «затемнення» (помутніння розуму); *Вері вел* (англ. (англ. *англ. very well* – дуже добре). *Вері-факін* (англ. *very fuckin*) – дуже погано; *геппі-енд (хеппі-енд)* (англ. *happy end*) – благополучна розв'язка, щасливий кінець [1, с. 1560]; *драйв* – англ. *drive* «рушій, привод; прагнення, наснага»; *релакс* – англ. *relax* «розслабитися»; *шок* – англ. *to shock* «потрясати, шокувати» (стан пригніченості, розгубленості); *факін, факінг* – англ. *fucking* (вкрай негативна ознака). Приклади використання в тексті:

Зрештою, думає він, так воно мабуть і краще. Не знати. Здогадуватися. Припускати. Давати шансу. ***Very well*** (6, с. 28);); *... сів чистити ту* ***факінґ*** *картоплю* (1, с. 190); *Хмарочос, повторює він,* ***facking*** *хмарочос* (6, с. 23).

Мій малий – він дійсно ***вері-факін-спешл*** *– тієї ночі просто врятував мене і мого друга Льотчика, котрого я вважала уособленням відповідальності, дивуючись його вмінню легко виходити з будь-яких ситуацій* (7, с. 23);

Для Терезки не існувало кращого ***релаксу****, ніж довіритися вуйкові у тих невинних, безглуздих побрехеньках…*(4, с. 91);

О, яка ти ... я в ***шоці****!* (7, с. 64); *Моя мама була* ***в шоці,*** *коли якось помітила за вечерею у мене в Берліні, що на ножі стоїть тавро «Люфтганзи»… – прошепотів Х'ялмар.* (7, с. 113).

Тематична група: «Абстрактні поняття»: *екшн (англ., мол.* Визначна, феєрична, вражаюча подія; *коменти – коментарій* [Кондратюк, с. 166]; *Нон-стоп* – англ. *non-stop* «безперервно» (про будь-що, що відбувається без зупинок); *пресувати, пресинг* – англ. *pressing* «пресування», «стискування», із *press* «давити бити когось» (примушування); *респект* – англ. *respect* повага; *трабли* – англ. *trouble* «проблема, біда» (проблема)*; фрі лав* – англ. *free love* «вільна любов» (вільні стосунки, без зобов'язань); *олд-скул* – англ. *old* school

«стара школа»; *ноу-хау* – англ. *know-how* «знаю як» (нововведення, винаходи, щось нове); *ріел-тайм* – англ. *real time* «у реальному часі». Наприклад:

Щоб, якщо все провалиться, ефектно на ньому повіситися. ***Екшн*** *понад усе* (7, с. 19);

Редька з цього всього хіба що не лишала ***коментів*** *– не хотіла поповнювати лави злиднів-пустобрехів* (7, с. 22);

Він просто йде якомога швидше, минаючи кіоск ***нонстоп****, колишній книжковий магазин, в котрому тепер гніздиться дешева забігайлівка, бочку з-під пива, що торгує молоком, забрьоханий базарчик…* (6, с. 26);

Це однорукий бандит, створений для тотального ***пресингу*** (5, с. 172);

Там закривають і ***пресують****. Бо влади київської для них нема* (2, с. 333);

– ***Олд-скул*** *рулить… – Редька зітхнула з полегкістю й випорпала з вакуумного пакетика атлас і компас* (8, с. 182).

Тематична група: «Емоції». Ця група об’єднує вигуки, а також інші слова, які передають певною мірою суб’єктивну модальність: *вау* – англ. *wow* «вигук здивування, захоплення»; *упс* – англ. *oops* «вигук для вираження переляку, тривоги, здивування власній помилці»; *фак* – англ. *fuck* (сильна лайка, яка виражає будь-яку негативну емоцію); *сорі* – англ. *sorry* (вибачення); *окей* (добре, в порядку). Наприклад:

Я йому говорю, значить так, хлопче, мені як завжди мій улюблений крутий подвійний сандвіч із шинкою. ***Вау****, – завивають в один голос менеджери…* (5, с. 173);

Упс, *кажись, ми попали. З неба тихо накрапало. – Що ж, давай трохи почекаємо …* (7, с. 84);

Так швидше буде. ***Окей?*** (5, с. 284); *Особливо коли все* ***о’кей****, завтра уроків немає, а лекції закінчились півгодини тому* (4, с. 70);

Фак*, – говорить вона і виходить слідом за ним* (5, с. 177);

*І поки вони вирішували це, шкура невбитого ведмедя (****сорі****, Міша, за фашизм) так і лишалася шкурою, не стаючи ніяк грошима* (7, с. 298).

Тематична група «Гроші, розрахунки» обмежується кількома лексемами англійського походження**:** *прас* – англ. *price* «ціна, розрахунок» (гроші); *бак, бакс – англ. bucks* «долари» (долари); *кеш* – англ. *cache* «схованка» (готівкові гроші):

*Шістсот **баків** на місяць плюс по сім за гостя, бо він з банкою під стіною слухає, хто до тебе прийшов* (7, с. 212);

*... скаржиться, що матиме проблеми з рублями, це ж по курсу треба рахувати, невідомо, що там із **баксом**, із **баксом** все нормально* (5, с. 145).

*Так що не паритись і швидко заробляти свій нехитрий **кеш**, постановила Редька* (330, с. 38).

Лексеми *прас, бак (бакс), кеш* увійшли в молодіжний сленг з термінології, що обслуговує економіку та банківську справу, і зумовлені специфікою соціолекту: по-особливому називати нові явища та реалії.

Тематична група «Побут, продукти»: *тейбл* – англ. *table* (стіл); *снікерс* – англ. *snickers* (кров'янка; самогон із цукру); *вайн* англ. *vine* «вино» (вино), *батл, ботл* – англ. *bottle* «пляшка» (пляшка зі спиртним); *бейгіл* – англ. *bagel, beigel* «бублик». Приклади використання в художніх текстах:

– *Ходім, є тєма – один пацик привіз літруху **снікерсу*** (9, с. 38);

– *Візьми **ботл** – у нас усі приходять зі своїм бухлом* (2, с.92);

*Аби вона працювала в криміналістиці, а баба в судовій чи клінічній медицині, їм, можливо, і було би про що поговорити за чашкою какао з **бейгілами** в затишному морзі* (2, с.92);

*– Ну, само собою, щоб розслабон повний… Поляну накриєм: **вайн**, хаванина і всьо такоє…* (9, с. 38).

Тематична група: «Транспорт» складається лише з двох сленгізмів**:** *бас, бус* – англ. *bus* «автобус» (автобус); *тралік* – від англ. *trolley-bus* «тролейбус» (тролейбус):

*Ми перекотили **бус** через польський кордон, аби зекономити на бензині, й опинились на території об'єднаної Європи* (5, с. 263).

Тьолок клеять, пивко попивають і на футбольчик в центр їздять, шоби ***траліки*** *покурочити потім, зняти спортивний стрес* (7, с. 213).

Аналіз наведених вище груп дає нам підстави стверджувати, що частина англіцизмів молодіжного сленгу є стилістичнами синонімами до слів, які належать до власне української літературної лексики, як наприклад: *біґ – великий, драйвер – водій, бьоздей – день народження* тощо. Однак, більшість зазначених одиниць набувають нових значень, які мають експресивне забарвлення. Статусу сленгізмів набувають і ті англійськомовні запозичення, які увійшли до лексичного фонду української літературної мови, але в молодіжному соціолекті зазнали певних трансформацій*: тралік, комп, вінік, хіпарь, хіпота, по-фастфудівськи* тощо. Частотне використання в молодіжному соціолекті пейоративної англомовної лексики має, на нашу думку, психологічне підґрунття – прагнення приховати від «світу дорослих» сексизм і заявити в межах свого оточення про розкутість, незалежність.

2.2.. Синонімічні відношення

Увійшовши в лексичну систему мови, іншомовне слово виявляє своє значення в синтагматичних і парадигматичних зв’язках з іншими елементами системи. Тому вважаємо доцільним розглянути один із аспектів парадигматичних зв’язків – синонімію. Вивчення лексичної синонімії, розкриття особливостей її конотативної трансформації в художньому тексті становить значний науковий інтерес, оскільки синоніміка в українській художній прозі є найпотужнішою стилістичною категорією. Синоніміка молодіжного сленгу демонструє виражальні можливості лексичних засобів загальнонародної мови, адже синонімічні ряди об’єднують лексичні одиниці різного походження. Обов’язковою умовою синонімії ми вважаємо семантико-смислову спільність слів, оскільки синонімія як тип лексико-семантичного відношення ґрунтується на тому, що слова, які належать до

однієї й тієї ж частини мови, характеризуються повним або частковим збігом лексичних значень.

Центром синонімічного ряду має виступати семантично й функціонально провідна лексема-домінанта з нейтральним значенням. Однак, лексичні одиниці молодіжного сленгу характеризуються емоційно-експресивним забарвленням, тому у більшості випадків домінантою синонімічного ряду виступає лексема англійськомовного походження.

Англіцизми залучаються в молодіжний сленг, з одного боку, як стилістичні синоніми – альтернативи нормативним лексемам, а з другого, – вступають у синонімічні зв'язки з іншими сленгізмами.

Синонімія виникає в межах певної тематичної групи, хоча при полісемії окремі лексико-семантичні варіанти можуть належати до різних рядів, наприклад, *даун – дурень; даун – депресія* [Став, с. 418].

Так, у тематичній групі «Назви осіб» виділяємо кілька синонімічних рядів сленгізмів, до яких увійшли англіцизми:

Синонімічний ряд із концептуальним значенням «Чоловік, хлопець»:

- *тип, пацик, перець, типок, чувак* (нейтральні номінації);

- *мен, бой, бойфренд* (чоловік, коханий);

- *даун, дебіл, гальмо, довбень, ідіот, кретин, лопух, лох, олень, предур, шизик, шланґ, баклан* (у значенні «дурень»);

- *ботан, гідроцефал* (розумний);

- *гандон, гомік, громила, мудак, мудила, мудозвон, недоносок, падла, падлюка, підар, поц, притирок, урод, фрик / фрік, чмо* (негативна оцінка).

Як бачимо, молодіжний сленг має в арсеналі велику кількість лексем переважно негативної семантики на позначення інтелектуальних, психічних та фізичних характеристик осіб чоловічої статі. Навіть лексеми з позитивним оцінним значенням мають іронічне забарвлення, що зумовлене природою сленгу. Розглянемо випадки функціонування цих лексем у художніх текстах:

... але йому ніхто не вірив, бо всі вважали ***шланґом*** (1, с. 156);

Вони розводили нас, як ***лохів*** *…* (1, с. 167);

… то перший-ліпший ***предур*** *відразу ж викличе швидку або поліцію* (1, с. 418);

Микола виявився ***лопухом****, попри пару десятиліть, проведених за кермом на далеких перевезеннях, він поводився, ніби цілковитий* ***чайник*** (1, с. 345);

Тому що ти не просто якийсь ***мудак****, котрий змирився із існуючим несправедливим станом речей …* (5, с. 17);

Ті два ***уроди*** *наїхали на бідолашну шоковану Надю…* (7, с. 92).

У негативних номінаціях чоловіка визначальною є оцінка рівня його розумових здібностей, його стриманість.

Лексеми на позначення осіб чоловічої статі мають позитивну конотацію, коли поєднується із поняттям «коханий». Наприклад:

Та то я один був чоловіком її життя. ***Меном****, котрому вся та її кінематографічна хуйня присвячувалася* (7, с. 10);

… і мене не любив черговий ***мучачік****, я щось подібне нила йому в листах* (7, с. 91);

Дяпчик*, якому присвячена окрема глава* (7, с. 153).

Рідше у молодіжному сленгу вживаються синонімічні назви чоловіка з нейтральним значенням:

Так ***чувак*** *старався і так припадає мені його тупо й поетично відшивати зараз* (7, с. 162).

Сленгова лексема з позитивною семантикою може обігруватися ширшим контекстом, унаслідок чого набуває іронічного відтінку. Наприклад:

Колись у мене був ***бойфренд*** *росіянин. Хороший такий був. Пухленький і кучерявий. Міг пити водку з друзями. Міг не пити. Не вмів грати на балалайці. Бив свою жену, але не мене, бо я йому пообіцяла сірчаної кислоти в очі. В нас, західних українців, свої традиції* (7, с. 40).

Синонімічний ряд на позначення осіб жіночої статі реалізує значення як

позитивної, так і негативної конотації. Очевидно, виникнення таких номінацій пов'язане з гендерними особливостями сприйняття і оцінки особи протилежної статі. Отже, синонімічний ряд із значенням «Дівчина, жінка» представлений такими лексемами:

- *гьорла, герла, гьорлфренд, гьорлиця краля, мем, тьола, матильда* (нейтральна конотація);

- *тьолка, коза, корова, кобила, чувіха*, (з контекстуально зумовленою конотацією);

- *шавка, сука, стерва, пердуха, шалава, криса, мавпа, жаба, клюшка,* (з негативною конотацією).

Слід сказати, що маркер «нейтральна конотація» щодо сленгізмів досить умовний: у контексті вони можуть зазнавати семантичних трансформацій і набувати негативного оцінного значення. Приклади вживання в мовленні персонажів художнього твору:

За столиком навпроти дві наштукатурені ***тьолки*** *потягували з високих бокалів* пиво (1, с. 72);

Нєфіг було мені скакати, як ***козі*** *облізлій, там, внизу, і тут, вище, по снігу!* (8, с. 221);

… але сорі, ***мем*** *– нічого з цього не вийде, боїмось, ми не зможемо вирішити вашу проблему …* (5, с. 169);

Досить вже того, ***корово,*** *що ти заміж виперлась!* (7, с. 58).

Зазначимо, що в негативних іменуваннях жінок переважно підкреслюється її аморальна поведінка, вади характеру або якісь недоліки її зовнішності і аж ніяк не враховуються інтелектуальні здібності.

Крім того, у текстах сучасних письменників ми зафіксували багато сленгових лексем пейоративної семантики на позначення жінки легкої поведінки або ж цих самих лексам у функції лайливих слів. З етикетних міркувань ми не будемо аналізувати ці одиниці.

Синонімічний ряд «Обличчя» також об'єднує англіцизми з лексемами

різного походження: *фейс, фізія, радіо, табло, витяжка, гризло, міна, мордяка, рило, риляк, пика, писок.* Розглянемо приклади:

– Чого ти мені прямо у ***фейс*** *тичеш?* (6, с. 210);

... вхід халявний, плюс роздають безкоштовні календарики з ***фізією*** *преподобного …* (5, с. 28);

– Заткни ***рило****, – процідив я крізь стиснуті зуби* (4, с. 165);

– А тепер завали ***мордяку*** *й не рухайся, – процідила злісно Дзвінка* (4, с. 160);

Закрий свою ***витяжку****!* (7, с. 198);

Не криви ***пику****. Все буде чотко* (8, с. 259);

Лев Силенко, мабуть, у таких випадках радив знайти кілька дужих ржісів (для невтаємничених – рішителів життя і смерті) і порішити з пациками, себто натовкти їм ***гризла*** (4, с. 49).

Усі сленгізми синонімічного ряду мають іронічно-негативну оцінність, яку носії молодіжного сленгу сприймають як дотепність, своєрідний гумор. Кваліфікуємо їх як семантико-стилістичні синоніми: лексеми *фейс, фізія* хоч і наділені інтенсифікованою виразністю, проте порівняно з іншими елементами ряду є відносно нейтральними. Всі інші лексеми відрізняються відтінками значення.

Сучасна молодь, життя якої змальовано в досліджених художніх текстах, своє дозвілля пов'язує із споживанням алкоголю, то відповідно всі ці процеси знайшли відображення в лексиці молодіжного сленгу.

Синонімічний ряд із значенням «Випити (алкоголь)» є досить розлогий: *дринькнути, дрічити, заманячити, квасити, бухати, глушити, вдавити, хильнути, бахнути, вмазати, накачатися, прийняти на душу. Наприклад:*

– Ну то що, давай ***дринькнемо****, – запропонувала руда діваха* (4, с.71); *Ну, він і бере відразу два літри. Сидить і квасить* (5, с. 22);

... завжди сидять сонні проститутки і печально ***глушать*** *водяру* (5, с. 116);

Добре, що я вже перед тим встигла ***хильнути*** *парочку маргарит …* (7, с. 160);

– Ну шо, тьолкі, ***бахнемо****? – ні, не водку розливаю …* (7, с. 173);

– ***Вмажемо****? – питаюсь я і йду до тьотки за касою* (5, с. 219).

Деякі синоніми поданого вище ряду, очевидно, увійшли до молодіжного сленгу із просторічної лексики, тому вирізняються розмовною експресією, іронічністю. На їхньому фоні вирізняється англіцизм *дринькнути,* який зберіг своє первинне значення, набувши в процесі адаптації експресивного забарвлення.

Близький до попереднього синонімічний ряд, що має в літературній мові відповідник «п'яний»: *дринькнутий, дринканутий, армагеддон, , вгашений, обковбашений, обдовбаний, врізаний*.

Приклади вживання у сленгу:

– Що з ним говорити? Він у повному ***армагеддоні*** (1, с. 95);

– Коротше, я бачу вона ***вгашена****, ну, теж починаю роздягатись…* (5, с. 21);

… це ніби така всесвітня солідарність всіх ***обковбашених*** *придурків, яким у той чи інший спосіб, кожному по-своєму звичайно, відкриваються божі таємниці,…* (5, с. 29);

Зі своїх кількаденних лісових вилазок він часто повертався добряче ***врізаним*** (1, с. 377);

… на сцені з'являється богомільна, проте ***п'яна в дим*** *алкоголічка …* (4, с. 259).

Синонімічний ряд із значенням «Розуміти» об'єднує англіцизм і просторічну лексику, якою активно послуговуються носії молодіжного сленгу. У молодіжному середовищі посилена увага до рівня розумової діяльності, тому такий розгалужений синонімічний ряд: *андестенд, викуповувати, вкидуватися, доперти, допетрати, доходити, просікати, прохавати, роздуплятися, сікти*. Розглянемо приклади використання

синонімів:

– Ну то що, вже нарешті ***андестенд*** *чи ні?* (7, с. 194);

Інколи Дік ***просікав*** *твій злочинний задум піти погуляти без нього вже загодя* (7, с. 75);

Тільки мама розпитала її, як виглядав той ґвалтівник-невдаха, і коли доперла, хто це *був, і коли* ***доперла****, хто це був, наказала неосвіченій доньці бігти назад*… (8, с. 195]);

Добре *говорили англійською, добре* ***роздуплялися*** *в географії й політиці* (7, с. 218);

Травмований спочатку не зрозумів, але врешті до нього ***дійшло*** (5, с. 122);

Оркестр підхоплює цю химерну тему, всі раптом ***прохавують,*** *який кльовий чувак цей Малий ...*(5, с. 37);

Бо на другий ранок ***допетрав,*** *що це повна лажа* (7, с. 277).

Завдяки сленговим синонімам висловлювання набувають фамільярного і навіть гумористичного відтінку.

Виокремлюємо ще один синонімічний ряд на позначення дії «ходити». Сленгізм англійськомовного походження *ґоу* (англ. go – йти), який вживається як наказова форма, вступає в синонімічні відносини з одиницями відповідної семантики: *костилять, петляти, повзти, попензлювати, тинятися, тягатися, фігачити, херачити, чавити*:

– Швидше! ***Ґоу, ґоу!*** *Зараз двері зачиняться, от не встигнемо! – підгаляла дівиця* (6, с. 37);

...Валера вибрався з кімнати і кудись ***попензлював*** *...* (1, с. 315);

Тобто ні – насправді ми ***повзли*** *їй назустріч ...* (1, с. 369);

...а ці довбані 120 км ми вже ***чавимо*** *сьому годину* (7, с. 259).

Синонімія в аналізованих художніх текстах – один із найпотужніших засобів мовленнєвої експресії, яка є визначальною для молодіжного сленгу. Кожен компонент синонімічного ряду, маючи більші чи менші семантико-

стилістичні відмінності, у мовленні літературних персонажів та оповідача відбиває їхнє бачення зображуваного, посилює реалістичність твору, є засобом експресії.

Сленгові синонімічні номінації відтворюють змодельовані у творі стосунки між персонажами, їхні погляди на матеріальні і духовні цінності , що є проекцією реального життя. Експресивно-оцінна конотація синонімів, яка межує із стилістично зниженим смислом, відбиває специфіку всього молодіжного сленгу, у якому закодовано макросвіт молоді.

2.3. Особливості адаптації сленгізмів англійського походження

Іншомовні запозичення, які залучаються в лексичну систему української мови, проходять певні адаптаційні процеси, внаслідок яких пристосовуються до потреб мовної системи загалом. Англіцизми, вибрані нами з текстів сучасних українських письменників, за ступенем адаптації до українського молодіжного сленгу поділяємо на три групи: новотвори, неозапозичення, неосемантизми.

1. Новотвори – це слова, утворені на англійськомовному матеріалі за словотворчими моделями української мови переважно способом суфіксації.

Так, за допомогою суфіксів утворені іменники, які в результаті набувають оцінного відтінку в значенні, гумористично-іронічного і навіть зниженого забарвлення: *вінік* від англ. *winchester* (суфіксація супроводжується усіченням); *хіпан, хіпун, хіпка, хіппіска, хіпота* (від англ. *hippie* чи *hippy*); *лузерство* від лузер (англ. *loser*); *бізнесюк* від *бізнес* (англ. *business*).

Деякі іменники утворені за допомогою усічення структури англомовного слова, наприклад: *клава* від *клавіатýра*, *мейл* від англ. *e-mail, email, комп* від *комп'ютер* (англ. *computer*).

Сленгові новотвори-прикметники, виявлені у досліджених творах,

також утворені суфіксальним способом за продуктивними словотворчими моделями. Наприклад: *хіпівський ← хіп+ів+ськ(ий) ← хіпі; драйвовий ← драйв+ов(ий), трешовий ← треш+ов(ий), фейковий ← фейк+ов(ий), онлайнівський ← онлайн+ів+ськ(ий).*

Як свідчить зібраний фактичний матеріал, за допомогою суфіксального способу утворюються в більшості випадків запозичені сленгізми-дієслова від вже адаптованих в українській мові іменників, зазвичай – чоловічого роду. До англомовних іменникових основ приєднуються питомі продуктивні суфікси ***-а-,-и-, -ува-, -ну-*: *прес**ува**ти* від *прес, хіп**ува**ти* від *хіпі, драйв**и**ти* від *драйв, лайк**а**ти* від *лайк, глюч**и**ти* від *глюк, кайф**ува**ти* від *кайф, апґрейд**и**ти* (англ. *upgrade*), *дриньк**ну**ти* (англ. *drink*).

У художніх творах сучасних авторів ми виявили також англійськомовні сленгізми-іменники, утворені за допомогою способу складання:

- поєднанням англійськомовних основ: *крейзіхаус ← крейзі+хаус, офлайн ← off +line; гепі-енд ← happy+end; нонстоп ← нон+стоп; ноу-хау ← know+how; олд скул ← old school;*

- від основи, запозиченої з будь-якої іншої мови та англійськомовної основи: *мачо-мен ← мачо* (ісп.)+*мен* (англ.); *пост-фолк ← post* (лат.)+ *folk* (англ.);

- від англійськомовної основи та основи слова української мови: *хіпаблуди ← хіпі* (англ.) + *блудити* (укр.).

За допомогою складання також утворилися слова на позначення часових понять. Твірною базою послужили основи англійськомовних слів:

афтер-паті ← афтер-паті (англ. *after party* – події, які будуть відбуватися після вечірки);

ріел-тайм ← ріел-тайм (англ. *real time* – у реальному часі).

2. Неозапозичення або варваризми – лексичні одиниці молодіжного сленгу англійськомовного походження, адаптовані до фонетичної системи мови. Відбувається такий процес з орієнтацією на усну, звукову форму слова,

а його графічне оформлення є вторинним. Такі сленгізми зберігають структурні ознаки мови-першоджерела, по-різному пристосовуючись до української фонетики та морфології.

Аналіз фактичного матеріалу свідчить, що такий ступінь адаптації є характерним для сленгових англіцизмів, тому вони становлять переважну більшість.

Серед неозапозичень виділяємо іменники. Наприклад: *екшн (action), прессинг* (*pressing), брейк* (*break*), *пампі* (*party*), *фешн* (*fashion*), *окей, о'кей, ок* (*okay, o'kay, ok*), *сорі* (*sorry*), *фак* (*fuck*), *вері вел* (*very well*), *релакс* (*relax*) , *драйв* (*drive*), *плей-стейшн* (*PlayStation*), *трек* (*track*) , *саундтрек* (*soundtrack*), *джек-пот* (*jackpot*), *ділер* (*dealer*), *клерк* (*clerk*), *лузер* (*loser*), *мен* (*man*), *фейс (face*), *фрік* (*freak*), *хайєр* (*hair*) , *ска́ут (scout), треш* (*trash*), *бейгіл* (*bagel*), *вайн* (*vine*), *афтер-пампі* (*after-party*), *ріел-тайм* (*real time*), *ханговер* (*hangover*), *байк* (*bike* від англ. *bicycle*) тощо.

Зауважимо, що одні й ті самі сленгізми англійськомовного походження можуть не однаково передаватися в різних текстах. Це зумовлене значними відмінностями між українською та англійською фонетичними системами. Варіативність передачі запозичень здебільшого виникає, коли передаються українською мовою слова з початковою літерою *h* та англійські дифтонги: Наприклад: *геппі-енд (хеппі-енд)* від англ. *happy end*; *мейл (майл)* від англ. *email, e-mail,* скорочення від *electronic mail*; *бас (бус)* від англ. *bus*; *сістер (сіста)* від англ. *sister*; *джини (джойси, джопси)* від англ. *jeans*.

Оскільки у досліджених текстах англійськомовні сленгізми письменники «вкладають» в уста літературних персонажів – представників молоді, то таку варіативність вважаємо засобом індивідуалізації мовлення того чи того персонажа, який послуговується в спілкуванні молодіжним сленгом. До того ж така варіативність передбачена лексичною системою сленгу, яка є відкритою і поповнює свій фонд завдяки мовотворчості своїх носії. Отже, варіативність написання англійськомовних сленгізмів у

досліджених художніх текстах вважаємо і засобом зображення особливостей вимови того чи того персонажа відповідно до його освіченості, і як намагання цього персонажа бути «прикольним» у спілкуванні з друзями. Наприклад:

– *Слухай,* ***сістер****, якщо чесно, то мені цей авантюризм глибоко сама знаєш де* (8, с. 34); *– Це моя* ***сіста****, – коротко сказав Гладкий Хіппі, – так що нічого такого* (8, с. 72);

Майже штука ***баксів****! Це ж такому чму, як я, вистачить і на квиток!* (7, с. 24; *Шістсот* ***баків*** *на місяць плюс по сім за гостя, бо він з банкою під стіною слухає, хто до тебе прийшов* (7, с. 212);

Отже, все-таки ***гепі-енд****. Тобі пощастило* (1, с. 100); *А то одного разу до Грізліка приїхав жених із Норвегії, і ця історія мала свій* ***хепі-енд*** (7, с. 42);

3. Неосемантизми – це такі лексичні запозичення з англійської мови, які в сленговому використанні набули нового значення у результаті метафоричних перенесень. Такі перенесення можуть базуватися на асоціативних зв'язках між значеннями. Наприклад, запозичене в лексичну систему української літературної мови слово *снайпер* (англ. *sniper* – снайпер) у молодіжному сленгу набуло значення: «курець, який постійно у когось просить («стріляє») цигарки».

Вважаємо, що завдяки асоціативним перенесенням (за подібністю, функціями тощо) набули нових сленгових лексичних значень такі англіцизми:

бос (англ. *boss* – начальник) – у МС «батько»;

герла (англ. *girl* – дівчина) – у МС «дуже молода дівчина»;

кеш (від англ. *cache* – схованка) – особлива швидкісна пам'ять або частина оперативної пам'яті, де зберігаються копії часто використовуваних даних – у МС «готівкові гроші»;

ковбой (від англ. *cow* – корова і англ. *boy* – хлопець) – пастух, підпасок у Північній Америці, зокрема на її західних землях (Дикому Заході) у XIX – XX ст. – у МС «гарний хлопець»;

снікерс (англ. *snickers* – шоколадний батончик) – у МС «кров'янка»; перенесення за подібністю;

байк (англ. *bike* від *bicycle* – велосипед) – у МС «мотоцикл»; перенесення на основі схожих функцій.

У молодіжному сленгу англіцизми можуть набувати нових значень і в результаті метонімічних перенесень, основу яких покладена заміна одних назв іншими на ґрунті суміжності їх значень. Як компресована, згорнена номінативна структура, метонімія зручна для використання в усному мовленні, відповідно продуктивна, стилістично експресивна. Наприклад:

батл, ботл (англ. *bottle – пляшка*) – у МС «пляшка зі спиртним»;

прайс (англ. *price* – ціна) – у МС «гроші».

хайєр (англ. *hair* – волосся) – у МС «довге волосся»;

ділер (англ. *dealer* – торговець) – у МС «продавець наркотиків»;

блейз (англ. *blaze* – полум'я) – у МС «головний убір від сонця»;

фешн (англ. *fashion* – мода) – про модний захід.

Безперечно, і метонімія, і метафора тісно пов'язані із соціокультурним середовищем, у якому вони виникають і функціонують, виявляють його естетичні смаки й уподобання, морально-етичні норми, життєві цінності.

Усі зазначені вище групи англіцизмів (новотвори, неозапозичення, неосемантизми), функціонуючи в молодіжному сленгу, зазнають ще й граматичної адаптації. Так, наприклад, іменники англійськомовного походження набувають граматичних категорій роду і відмінка, властивих іменникам української мови. За формальним показником (більшість іменників закінчуються на літеру, яка позначає приголосний) іменники-англіцизми набувають граматичного значення чоловічого роду і відповідної парадигми відмінювання. Змінність зумовила і перерозподіл їх морфемної структури: у з'явилося закінчення – у називному відмінку однини – нульове: *екшен – екшени, фейс – фейси.* Як бачимо, у наведених словоформах має адаптоване вираження і категорія числа. Приклади з досліджуваних текстів:

В мене тут на день таких ***екшенів*** *випадає, – так само з приводу чужого попадалова – що можна десять книжок написати* (8, с. 34-35).

... а от напивались, виходили непомітно на коридор і починали мочити один одного, причому по-справжньому, без дураків, з вибитими зубами, з соплями і слізьми на ***фейсах*** (5, с. 41).

У Васі була достойна найглибших ***респектів*** *кручена мама* … (7, с. 90).

У деяких адаптованих іменників-англіцизмів значення жіночого роду залежить від лексичного значення, що зумовлює і граматичну форму – закінчення -а (-я): *ґьорлиця, герла, клава, хіпка, хіппіска.* Родове значення цих іменників виражається за допомогою лексичної семантики та суфіксів. Наприклад:

Я себе зараз такккою ***хіппіскою*** *почуваю, шо то капець!* (4, с. 94).

Саші стоїть ***хіпота*** *кінчена, гарний ранок гарного дня* (5, с. 86).

Іменники-неозапозичення, які увійшли в молодіжний сленг як незмінні одиниці мають виявляють рід відповідно до лексичного значення (позначають осіб жіночої статі) диференціюються або ж за семантичними зв'язками із власне українським словом (*сістер* – жін.р.), бег (сумка – жін. р).

Більшість запозичених із англійської мови прикметників і дієслів увійшли до молодіжного сленгу як новотвори з повною адаптацією. Наприклад, прикметники набули граматичний категорій роду, числа і відмінка, залежних від іменника, і навіть утворюють ступені порівняння: *Від усього цього дому буття робилося дедалі* ***драйвовіше*** (1, с. 113).

Зауважимио, деякі прикметники не зазнали морфологічної (граматичної) адаптації і увійшли в молодіжний сленг як невідмінювані одиниці. Наприклад: *crazy – крейзі, сорі – sorry, nice – найс, next – некст,*. Такі запозичення використовуються мовцями спонтанно або з метою підкреслити ту чи ту якісну ознаку предмета чи особи, надати своєму мовленню особливої семантики.

У процесі адаптації до граматичної системи української мови суттєво

змінилася зовнішня форма англійських дієслів, оскільки їх оформлення зазвичай здійснюється за допомогою словотворення шляхом додавання українських деривaційних афіксів. Завдяки цьому запозичені дієслова виявляють категорію виду, який може бути доконаним або недоконаним, та виражати значення реалізованої чи неповністю реалізованої, процесуальної ознаки: *лайкати – залайкати, глючити – заглючити.*

Адаптовані дієслова-англіцизми змінюються за особами й числами, а в дійсному способі утворють часові форми, у минулому часі – родові:

…у вільний час знімають різну туфту на камеру, складають до цього звукоряд, цифрують, мікшують, ***рендерять***, ***апґрейдять,*** *в'ючать, дрючать, урешті записують на відеокасету…* (4, с. 243);

Сидимо, дивимося, шо ми там ***наапґрейдили*** *про той екскаватор …* (4, с. 271);

Об асфальт! Бац! А сік – хляп! Пі…єц, карочє. Це я бл…, ***хіпував*** *– так* ***хіпував****. Оце були деньки!..* (4, с. 112);

– Ходімо до Геника – ***дринькнемо*** *чогось, поговорими…* (8, с. 670.

Отже, можемо зробити висновок, що англіцизми в молодіжному сленгу проходять різний рівень адаптації:

- новотвори утворюються на англійськомовному матеріалі переважно способом суфіксації;

- неозапозичення або варваризми – лексичні одиниці англійськомовного походження, які пройшли фонетичну адаптацію;

- неосемантизми – лексичні запозичення з англійської мови, які в результаті метафоризації набули нового значення.

Важливим етапом запозичення в лексичну систему молодіжного сленгу англіцизмів є їх граматична адаптація в проекції на морфологічні закони української літерптрної мови. Іменники, прикметники, дієслова англійського походження легко входять в український молодіжний сленг завдяки граматичній адаптації, у результаті якої набувають усіх граматичних

категорій відповідних українських частин мови.

Висновки до другого розділу

Англіцмзми в лексиці молодіжного сленгу мають специфічну особливість: вони виступають експресивними дублетами раніше запозичених або питомих українських слів. Це свідчить про вторинний характер молодіжного сленгу, його орієнтацію на систему літературної мови. Досліджуючи на матеріалі творів сучасних українських письменників мовну природу англійськомовних запозичень, визначили 10 тематичних груп цих одиниць.

Найбільш чисельною є тематична група «Назви осіб», яка об'єднує найменування за гендерною ознакою, за родинними стосунками, за професією, родом діяльності, соціальним статусом, національністю, расовою приналежністю, оцінні назви за зовнішністю, інтелектом, поведінкою та соматичні назви.

Крім того, сленгізми розподілилися за такими тематичними групами: «Лексеми, пов'язані з комп'ютерною та електронною технікою»; «Відпочинок, розваги, субкультура»; «Ознаки»; «Психічний, фізичний стан»; «Абстрактні поняття»; «Емоції»; «Гроші, розрахунки»; «Побут, продукти»; «Транспорт».

Сленгова синоніміка в сучасному художньому тексті демонструє лексичне багатство всього молодіжного сленгу і загальнанародної української мови. Синоніми мають здебільшого експресивно-оцінну конотацію, часто зі стилістично зниженим забарвленням. Як стилістичні синоніми у парадигматичні відношення із сленгізмами вступають англіцизми.

У межах різних тематичних груп виділили 8 синонімічних рядів, у які увійшли у різній кількості лексеми англійськомовного походження.

Синонімічний ряд із концептуальним значенням «Чоловік, хлопець»

об’єднує лексеми, які вербалізують головним чином негативні якості молодої людини чоловічої статі. Синоніми на позначення осіб жіночої статі реалізують значення як позитивної, так і негативної конотації.

Інні синонімічні ряди, до яких увійшли англіцизми, теж об’єднують стилістично знижену лексику. Одиниц кожного ряду залежно від контексту можуть інтенсифікувати експресивність чи послаблювати негативізм.

Адаптованим до молодіжного сленгу англіцизмам притаманна у переважній більшості випадків семантика позитивної або ж нейтральної оцінки. Ці одиниці хоч і прийшли певний рівень адаптації, все ж зберігають своє первинне значення.

З огляду на семантику, синоніми ототожнюються за спільним поняттєвим ядром і протиставляються один одному за відтінками в характеристиці поняття, за експресивно-емоційним забарвленням, сполучуваністю. Цих додаткових відтінків синонімічних слів достатньо для розмежування властивого їм лексичного значення і для виділення їх у системі розрізнювальних ознак.

Сленговим синонімам належить функція індивідуалізації мовлення персонажів, а через нього – індивідуалізація і типізація персонажів.

Потрапляючи у сферу функціонування молодіжного сленгу, англомовні запозичення, проходять процес фонетичної, граматичної, морфологічної адаптації. Відбувається такий процес з орієнтацією на усну, звукову форму слова. За ступенем адаптації серед англіцизмів виділяємо:

- новотвори – слова, утворені на англійськомовному матеріалі за словотворчими моделями української мови переважно способом суфіксації;

- неозапозичення або варваризми – лексичні одиниці молодіжного сленгу англійськомовного походження, адаптовані до системи фонетичної системи мови; у художніх текстах цей рівень адаптації передається шляхом транскрибування;

- неосемантизми – лексичні запозичення з англійської мови, які в

сленговому використанні набули нового значення у результаті метафоричних перенесень.

Усі зазначені вище групи англіцизмів у молодіжному сленгу зазнають ще й граматичної адаптації і набувають категоріальних властивостей відповічних частин мови.

Отже, англійськомовні запозичення легко адаптуються в умовах функціонування в українському молодіжному сленгу, який, з одного боку, зорієнтований на систему української мови, а з іншого, – на інтимний, фамільярно-знижений стиль розмови в межах певної групи мовців.

РОЗДІЛ 3
ФУНКЦІЙНЕ НАВАНТАЖЕННЯ СЛЕНГІЗМІВ АНГЛІЙСЬКОМОВНОГО ПОХОДЖЕННЯ В ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ

Дослідники молодіжного сленгу вказують на його багатий стилістичний потенціал: емоційність, наявність експресивно-оцінної конотації з перевагою пейоративної оцінності; метафоричність; семантичний гумор, побудований на грі слів тощо.

У сучасному художньому тексті ми маємо справу із майстерною стилізацією молодіжного сленгу. Автори відтворюють у своїх творах світ сучасної молоді, її особливий комунікативний простір, сповнений експресією, і адресують, очевидно, ці твори насамперед до молодіжної аудиторії.

Англізцизми у досліджених нами творах містять аксіологічні конотації дотепності, сучасності, освіченості персонажів і виконують різні стилістичні функції, з-поміж яких виділяємо емоційну, оцінну.

3.1. Емоційна функція

Емоційність мовлення – це мовні прийоми та засоби вираження емоційних станів мовця. Емоційна лексика охоплює пласт слів, що мають оцінювальний компонент. «Емоційна оцінка, що виявляється в слові, – це здатність лексичної одиниці виразити емоційне ставлення до предмета мовлення, яке демонструє мовець» [11, с. 50].

Емоційну функцію насамперед пов’язують із мовними одиницями, які передають позитивні чи негативні емоції мовця. Основні емоції: злість, смуток, радість, страх і задоволення – можуть передавитися емоційними словами двох типів: l) такими, що не мають понятійної основи й виражають лише емоції; 2) такими, що виражають і поняття, і емоції водночас.

До першого типу емоційних слів відносяться емоційні вигуки, що є експресивними знаками найрізноманітніших психічних переживань людини та її реакцій на певні фізичні подразнення. У досліджених творах ми зафіксували лише чотири англійськомовні вигуки:

вау (англ. *wow*) – вигук здивування, захоплення [8, с. 77];

упс (англ. *oops*) – вигук для вираження переляку, тривоги, здивування власній помилці [8, с. 333];

фак (від англ. *fuck*) – непристойний жест; у МС може означати: 1) агресивне небажання з кимось спілкуватись або агресивну відповідь; 2) сильну лайку, яка виражає будь-яку негативну емоцію, приблизний еквівалент – чорт; 3) статевий акт [9, с. 335].

окей, ок, О'к (англ *okay, o'kay, ok*) – 1) вигук, що виражає згоду, схвалення, затвердження; 2) добре, в порядку [1, с. 836].

Ці вигуки характеризується полісемантизмом і високою частотністю використання. У мовленні персонажів ці одиниці сприймаються як природні сигнали, що спонтанно виражають емфатичні та інші підвищено-почуттєві стани суб'єкта, тому тут їхня інтенсифікована виразність є первинною. Наприклад:

І тут наші вколочують м'яч, і мокрі горлянки ревуть – ***вау-у-у-у-у!!! – вау-у-у-у!!!*** (5, с. 17);

Упс! *Оце так зустріч! Що, не чекали?* (5, с.92);

Окей, *бути проституткою справді не найгірший варіант …* (5, с. 148); ***Ок,*** *– каже цей ублюдок і звертається до неї - тобі що, каже, Маня, знову водяри?* (5, с. 174); ***О'к, О'к,*** *в'яжи шнурка скоріше, та тільки в петлю зразу не полізь* (6, с. 30).

У художньому тексті емоційні вигуки – це сигнали-імітації, тому тут їхня підсилена виразність є вторинною, штучною, стилістично заданою. Така виразність реалізується в найрізноманітніших синтаксичних побудовах, які моделюють усне мовлення. Емоційні вигуки в авторському мовленні – засіб ерспресивізацшї, невимушені оповіді.

У досліджених текстах часто використовуються вигуки-інвективи, які виражають негативні емоції. Наприклад:

Ой ***фак****! – схопився раптом Дордже* (8, с. 63); ***Фак****. Не дивись, – прошепотіла зовсім зблідла Редька* (8, с. 221);); *...бере свою безпантову каву, обливає нею свою білосніжну сорочку,* ***шіт****, говорить,* ***факінг шіт*** *...* (5, с. 29).

Виділені вище сленгізми-емотиви експресивізують емоційний стан мовця зазвичай у ракурсі негативного сприйняття.

Повнозначні слова англійськомовного походження можуть передавати емоції завдяки своїй первинній семантиці, а також набувати в контексті статусу маркера емоційності, адже метафоричність – характерна риса молодіжного сленгу.

Оскільки молодіжний сленгом «послуговуються» літературні персонажі відповідного віку, то природні позитивні емоції в них пов'язані з дозвіллям, розвагами, захоплення модою. Позитивні емоційні стани можуть передавати такі англійськомовні сленгізми: *кайф, кайфувати, клас, драйв, релакс тощо.* Такі лексеми надають висловлюванню підвищеної інтенсивності відчуттів. Наприклад:

Веселощі. ... коли твої друзі не витримують твого побутового ***драйву*** ... (5, с. 198); *Від усього цього дому буття робилося дедалі* ***драйвовіше*** (1, с. 19). *Драйв* (англ. *drive* – рушій, привод; прагнення, наснага) – багатозначний термін: 1. Інстинктивний потяг. 2. Манера співу та інструментальної гри, особливо часто використовується в рок-музиці. 3. Почуття пристрасного запалу, піднесеності, натхнення; велика емоційна напруга [Словн. Ставицьк, с. 127].

Паті *– для тьолок святе* (7, с. 289*)*; *паті* (англ. *party* – компанія, прийом гостей, вечірка, званий вечір).

Та ні ! Мені зараз ***вері вел****! Та так, що ти не уявляєш* (2, с. 110).

Вони з батьком саме встигли ***джаґнути*** *по гранчаку за мої ратні успіхи і тепер випитували, чи в нас уже була повірка* (1, с. 155)*; джаг* (англ. jug – «глечик, посудина») – примітивний архаїчний музичний інструмент західноафриканського походження []. У контексті молодіжного сленгу це слово набуло метафоричного значення, але задяки первинній концептуальній семантиці передає позитивне, навіть гумористично-іронічне ставлення до сказаного.

Для Терезки не існувало кращого ***релаксу****, ніж довіритися вуйкові* ... (4, с. 91); *релакс* (англ. *relax* – розслабитися)

... але тепер точно задумаюсь про згаданий тобою секс-шопний ***фешн*** (7, с. 311); *фешн* (англ. *fashion* – мода) – про модний захід.

Позитивні емоції, на нашу думку, передають безеквівалентні англіцизми, які позначають нові реалії і новий європейський спосіб комунікації, що охоче переймає молодь Наприклад:

Афтер-паті *починається через півгодини ...* (9, с. 225); *афтер-паті* (англ. *after-party* – події, які будуть відбуватися після вечірки).

Дивишся свій приватний фільм у ***ріел-тайм*** (6, с. 101); *ріел-тайм* (англ. *real time* – у реальному часі).

Негативні емоції носії молодіжного сленгу передають англіцизми, які містять гіперболізований вияв почуттів. Виділені лексеми суб'єктивізуються, зберігають емоційність і, як правило, відзначаються потужною інгерентною експресивністю та є стилістично маркованими. Наприклад:

Ти шо – зовсім вчора ***блекаут*** *хапанула?* (7, с. 76); *блекаут хапанути* (англ. *blackout, black-out* – затемнення) [] – помутніння розуму.

Ні, закопались у пісок, як лисиці, не виженеш. Кожного разу якісь ***трабли****, кожного разу!* (5, с. 49); *трабли* – (англ. *trouble* – проблема, біда проблема) [3, с. 293] *// заг. Проблеми.*

Частото використовується в досліджених художніх текстах «модна» серед молоді лексема *в шоці,* яка походить від англ. *to shock* – потрясати, шокувати (*перен.* 1. Стан пригніченості, розгубленості) [7, с. 5] 2. Бути

здивованим або враженим. В усному мовленні це слово гіперболізовано передає емоції , тому органічним є в мовленні персонажів.і є Наприклад.

О, яка ти ... ***я в шоці!*** (7, с. 64); *... вони в* ***шоці*** *віддають йому осереддя свого життя ...* (8, с. 321); *Він же не блядун у нас валютний. І взагалі він зараз в* ***шоці*** *...* (7, с. 260).

Англіцизми на позначення такої емоції, як байдужість, увиразнюють еґоцентричну орієнтованість мовців, незалежну поведінку. Наприклад:

Щось він в ***ігнор*** *нас поставив* (7, с. 207); від англ. *ignore* «ігнорувати, пропускати».

Вираження такої емоції, як співчуття, може з'являтися на фоні пасивного ставлення до зовнішніх подій чи осіб. Звісно, все залежить від змальованого ву творі персонажа. Наприклад:

... сиди вдома і не рипайся, або вже таки спробуй взяти за яйця прикрі обставини, а там, якщо все вдасться – на тебе обов'язково чекатиме ***джекпот*** … (5, с. 54).

Емотивна експресія може виникати завдяки емоційно-оцінним композитам: *крейзіхаус* (психіатрична лікарня), *мачо-****мен****.* (ісп. *macho* – букв. самець та англ. *men* – чоловік), *хіпаблуди* (від англ. *hippie* чи *hippy*). Наприклад:

Коли вони прийшли на призначене місце – тінисту алейку парку, де вельми зручно робити облави на ***хіпаблудів****, – там уже тіснилося чоловік так приблизно двадцять* (4, с. 58).

Як одиниці із значною семантичною ємкістю і понятійною компактністю, емоційно-оцінні композити виконують важливі експресивно-характерологічні функції в живому розмовному, а також у художньому й публіцистичному мовленні.

Позитивні емоції можуть передавати також англіцизми у складі метафоричних фразеологізованих виразів, що посилює експресивність висловлювання:

Тоді я ***давав*** *собі з ними* ***джазу*** [1, с. 39]; англ. *jazz*: 1) вид розважальної, переважно танцювальної музики; 2) ркестр або ансамбль, що виконує цю музику, в складі якого духові та ударні інструменти, а також скрипки та фортепіано [СУМ].

Отже, емоції можуть передавати слова з самодостатнім (загальномовним) емоційно-оцінним змістом і слова з ситуативним (функціональним) емоційно-оцінним змістом (слова з переносним значенням). Експресивність перших виявляється і в контексті, і поза контекстом; експресивність же других виявляється лише в контексті.

Сленгізми англомовного походженні, уведені в мову персонажа, контекстуально можуть передавати будь-які емоції, його ставлення до змодельованих письменником ситуацій та іінших персонажів.

3.2. Оцінна функція

Оцінність як мовна категорія тісно пов’язана з емоційністю та експресивністю. Оцінку як позитивну або негативну характеристику певного об’єкта, суб’єкта чи явища мовець надає відповідно до свого розуміння ціннісних орієнтирів. У художньому тексті оцінні висловлювання з точок зору песонажів та автора є засобом характеристики зображуваного, у тому числі і самих персонажів. Оцінну функцію можуть виконувати мовні одиниці, які характеризують предмет, явище, подію з погляду категорії цінності. Оцінка може бути позитивною або негативною.

Усі сленгізми, у тому числі й англомовного походження, у своїй семантичній структурі конотативний компонент з оцінювальною домінантою як критерієм оцінної кваліфікації.

Так, у межах тематичної групи «Назви осіб» англіцизми як одиниці молодіжного сленгу в контексті художнього твору виступають маркерами різних оцінок.

Номінації осіб за соціальними параметрами (професійними, гендерними, за належністю до соціальних груп, за національністю тощо) містять у своїй семантичній структурі оцінний компонент. Наприклад, оцінка за статусом:

Чим більше заробляють ці крикливі ***клерки***, тим менше лишається вільних територій для митців, йогів чи просто людей, що люблять тихо повтикати (7, с. 285);

... де жоден ***клерк*** *і жоден лягавий не буде совати носа в твої документи, де жодна влада, наскільки б ссученою вона не була, не зможе дістати тебе на твоїй тютюновій фабриці ...* (5, с. 220);

– Я ж не знаю, де в біса крутиться твій ***ділер*** (1, с. 411).

Бізнесюк *і його тьола встають і вже майже виходять...* (7, с. 282);

Простежується негативно-іронічна оцінка представників бізнесу. В останньому прикладі посилює цю оцінку оказіональна лексема *бізнесюк*, а в інших прикладах оцінність з'являється в контексті фрази.

Негативну конотацію містять англійськомовні сленгізми, які називають представників різних молодіжних угрупувань. Наприклад:

Пост-фолк *– це чуваки, котрі, на відміну від панків, не вміють грати на народних інструментах* (9, с. 122);

... ми вивели закономірність: наявність ***фриків*** *свідчить про духовне здоров'я міста* (3, с. 22); *фрік* (англ. *freak* – потвора) – дивак, людина, що виклично вдягається, веде незвичний спосіб життя [3, с. 310].

І тут нас як не висадить, як не дойде! Думаємо: ніх-х-хуя собі накрило нас – вигнали собі, буцім приїхали якісь ***хіпаблуди*** *з Омська* (4, с. 272).

Нічим не стримувана жага свободи, вкидуєшся? І ми, старі ***хіпуни***, *находимо ...* (4, с. 98).

Оцінка за національною чи расовою належністю має зневажливий відтінок, оскільки негативізм зумовлений контекстовою ситуацією. Наприклад::

Будеш бля, знати, сраний ***ніґер****, як насміхатися з чужого горя* ... (4, с. 146); *Пахав, як* ***ніггер****, і це допомагало* … (4, с. 146);

У Нюрнберзі ми зіграли з півнями концерт на руїнах розбомбленої Американцями – саме тут пасувало б слівце ***америкоси*** *– церкви і потягом доперли до Праги* (1, с. 357).

Оцінка того чи того персонажа твору за зовнішністю, інтелектом, поведінкою. Наприклад:

У момент найвищого мого прозріння двері кабінету розчахнулися й на порозі нагло постав ***мен-ін-блек.*** *Погрожуючи жіночим феном, він гаркнув* ... (6, с. 91); *Та то я один був чоловіком її життя.* ***Меном****, котрому вся та її кінематографічна хуйня присвячувалася* (7, с. 106);

Як ті київські тьолачькі велися на наших ***ковбоїв*** *...* (7, с. 63);

Хлопці – старші років на 4 – 8, чисто тобі ***мачо-мени****, після армії, після дурки як відмазки від армії чи після заробітків в Чехії – вигідно контрастували…* (7, с. 55);

Виділені сленгові англіцизми дають позитивну оцінку, оскільки містять сему «гарний чоловік». Підсилюється ця оцінка відповідним контекстом.

Англіцизми, які у своїй семантиці зберегли оцінний компонент, відповідно надають особаю негативну характеристику. Наприклад:

... мешканці хуторів дивляться на тебе, як на ***дауна****, жодна курва не зупиниться ...* (5, с. 12);

... моя мама взагалі ***крейзанута****, вважає себе пупом землі* (9, с. 19).

... але вони були кінченими ***лузерами****, і наш містечковий клуб був їхньою лебединою піснею, відстійником для невдах ...* (5, с. 88).

Оцінну функцію виконують сленгові англіцизми в репрезентації реалій, предметів. В основі такої оцінки – суб'єктивне сприйняття певної реалії молодою людиною через призму своїх естетичних смаків, досвіду, моралі. Використання англіцизмів у багатьох випадках – прагнення бути сучасним, модним і навіть дотепним. Наприклад:

... читав ***трешову*** *рекламу, похабні віршики й оповідання Хармса в неможливому перекладі* (6, с. 123);

– *Що, знову слухати дебільну* ***рашен*** *попсу? Я – пас* (7, с. 93);

Важливу роль у вираженні суб'єктивної оцінки в оцінці відіграють прикметники і прислівники, адже в означальність закладена в їх морфологічній природі. Наприклад:

Під час накурки йому було дане видіння. Якийсь чоловік у білих шатах, з бородою і довгим ***гіпівськи****м волоссям простягав йому рослину коноплі ...* (4, с. 126);

Може, це був задум ***крейзанутого*** *архітектора, а, може, сліди розрухи було вирішено в такий спосіб зберегти задля історичної пам'яті, скажімо* (6, с. 7);

... де паралельно з нарізанням якогось пиздоватого ролика збираємося смоктати пиво з ***треш****-їдлом* (7, с. 82).

Усі виділені лексеми виражають негативну оцінку : *гіпівське волосся* – недоглянуте довге волосся; *крейзанутий архітектор* – архітектор, який у розумінні мовця не відповідає інтелектуальним параметрам; *треш-їдло* – неякісне їдло.

Підвищеною оцінною властивістю відзначаються прикметники-інвективи. Таких одиниць англійського походження кілька, але частотність їх використання висока. Це пояснюється соціопсихологічними особливостями носіїв молодіжного сленгу: сексизм і тяжіння до уявного розкріпачення, свободи зумовлюють вживання недозволеного, у тому числі й інвективів. Наприклад:

... сів чистити ту ***факінґ*** *картоплю* (1, с. 190); *Хмарочос, повторює він,* ***facking*** *хмарочос* (6, с. 23).

Мій малий – він дійсно ***вері-факін-спешл*** *– тієї ночі просто врятував мене і мого друга Льотчика* (7, с. 23).

У наведених прикладах інвективи не стільки виражають негативну оцінку, як передають іронічно-поблажливе ставлення мовця до

характеризованого об'єкта. Вважаємо, що англійськомовні інвективи є своєрідними евфемізмами в контексті молодіжного сленгу, які уявно мають бути не зрозумілими для тих, хто поза «світом молодих».

Зауважимо, що більшість англіцизмів у сленговому масиві набувають інгерентної інтенсифікованої виразності негативного оцінного плану. У художніх текстах вони є яскравими стилістемами і служать для реалістичного зображення дійсності, для характеристики й самохарактеристики персонажів, для надання текстові особливого емоційно-експресивного тону. Емоційна реакція на дійсність, намагання дати експресивну оцінку всьому в тій дійсності – характерні риси молоді і для цього вона обирає свої засоби вираження.

Висновки до третього розділу

Аналіз фактичного матеріалу засвідчив, що в молодіжному сленгу англізцизми відзначаються експресивним забарвленням, оскільки привертають увагу на фоні змодельованого в тому чи тому художньому творі українського мовлення. Ці одиниці виконують різні стилістичні функції, серед яких виділяємо емоційну та оцінну.

Емоції передаються емоційними словами двох типів: l) такими, що не мають понятійної основи й виражають лише емоції; 2) такими, що виражають і поняття, і емоції водночас.

До першого типу емоційних слів відносяться емоційні вигуки. У досліджених творах ми зафіксували лише кілька англійськомовних вигуки: *вау* (англ. *wow*) – вигук здивування, захоплення; *упс* (англ. *oops*) – вигук для вираження переляку, тривоги, здивування власній помилці; *ок, окей англ. okay, o'kay, ok)* – англійське слово, вигук, що виражає згоду, схвалення, затвердження; *фак* (від англ. *fuck*) – сильна лайка, яка виражає будь-яку негативну емоцію.

Повнозначні слова англійськомовного походження можуть передавати емоції завдяки своїй первинній семантиці.

Оцінність як мовна категорія тісно пов'язана з емоційністю та експресивністю. Усі сленгізми, у тому числі й англомовного походження, у своїй семантичній структурі мають оцінний компонент, який може підсилюватися контекстом, змодельованою в ньому ситуацією.

У назвах осіб за зовнішністю, інтелектом, поведінкою, професією простежується як позитивна оцінка, так і негативна. Зокрема, у носіїв молодіжного сленгу простежується негативно-іронічна оцінка у змалюванні представників бізнесу, різних молодіжних угрупувань.

Оцінка за національною чи расовою належністю має зневажливий відтінок, зумовлений контекстовою ситуацією і суб'єктивною позицією персонажа.

Сленгові англіцизми виконують оцінну функцію і в репрезентації реалій, предметів, що розкриває психологію світовідчуття персонажів, його ставлення до цих реалій.

Підвищеною оцінною властивістю відзначаються прикметники-інвективи, які кваліфікуємо як своєрідними евфемізми в контексті молодіжного сленгу на фоні інвективів українських.

ВИСНОВКИ

Дослідження соціальних діалектів, молодіжного сленгу зокрема, надзвичайно важливе для розвитку мовознавчої науки. Молодіжний сленг розуміємо як варіант соціолекту, який побутує в уснорозмовній практиці молоді і відзначається експресивністю, гумористично-іронічним оцінним забарвленням лексичного складу.

Динамічність та відкритість молодіжного сленгу зумовлює його активну взаємодію з іншими соціальними діалектами, унаслідок чого постійно поповнюється новими словами. Залучення молоддю до свого сленгу англіцизмів має соціопсихологічне підгрунтя – це результат соціалізації та вплив моди. До того ж запозичення – важливе джерело формування молодіжного сленгу.

Проаналізувавши фактичний матеріал, визначили, що сленгізми англійськомовного походження виявляють системність, яка виявляється в їх тематичному групуванні. Виявлені в текстах сучасний українських письменників сленгові англіцизми розподілили за групами: «Назви осіб», «Лексеми, пов’язані з комп’ютерною та електронною технікою»; «Відпочинок, розваги, субкультура»; «Ознаки»; «Психічний, фізичний стан»; «Абстрактні поняття»; «Емоції»; «Гроші, розрахунки»; «Побут, продукти»; «Транспорт».

За ступенем адаптації серед англіцизмів виділяємо:

- новотвори – слова, утворені на англійськомовному матеріалі за словотворчими моделями української мови переважно способом суфіксації;

- неозапозичення – лексичні одиниці молодіжного сленгу англійськомовного походження, адаптовані до системи фонетичної системи мови;

- неосемантизми – лексичні запозичення з англійської мови, які в сленговому використанні набули нового значення у результаті метафоричних перенесень.

Усі зазначені вище групи англіцизмів у молодіжному сленгу проходять процес граматичної адаптації, унаслідок чого набувають відповідних частиномовних категорій. Так, наприклад, іменники англійськомовного походження набувають граматичних категорій роду і відмінка, властивих іменникам української мови. Більшість іменників-англіцизмів за формальним показником набувають граматичного значення чоловічого роду і парадигми відмінювання іменників ІІ відміни.

У деяких адаптованих іменників-англіцизмів значення жіночого роду залежить від лексичного значення, що зумовлює і граматичну форму – закінчення -а (-я). Іменники-неозапозичення, які увійшли в молодіжний сленг як незмінні одиниці, диференціюються за родами відповідно до лексичної семантики: *фазер* (батько) – чол. р., *сістер* (сестра) – жін.р., *бег* (сумка) – жін. р. тощо.

Оскільки дієслова та прикметники завдяки суфіксальному способу творення пройшли рівень повної граматичної адаптації, то набули морфологічних категорій відповідних частин мови: змінюються за особами й числами, а в дійсному способі утворюють часові форми.

Визначальними для сленгових англіцизмів є емоційна та оцінна стилістичні функції, а також системні синонімічні зв’язки з іншими сленгізмами.

Емоційну функцію виконують вигуки англійськомовні вигуки: *вау, упс, фак, окей,* які виступають стилістичними синонімами до питомо українських відповідників.

Повнозначні слова англійськомовного походження можуть передавати емоції завдяки своїй первинній семантиці. Усі сленгізми у своїй семантичній структурі мають конотативний компонент з оцінювальною домінантою як критерієм оцінної кваліфікації

Так, у межах тематичної групи «Назви осіб» англіцизми як одиниці молодіжного сленгу в контексті художнього твору виступають маркерами оцінок персонажів за різними параматрами (професійними, гендерними, за

належністю до соціальних груп, за національністю тощо. Оцінну функцію виконують сленгові англіцизми в репрезентації реалій, предметів. Оцінку (позитивну чи негативну) пе

Таким чином, слід відзначити велику вагу англіцизмів у процесі формування словника сучасної молодої людини. Процес запозичення відбувається постійно, віддзеркалюючи нові реалії нашого життя, даючи їм нові найменування. А особлива стилістична природа молодіжного сленгу, яка полягає в експресивізації, невимушеності, незалежності від літературних норм, дозволяє вільно включати в мовлення недозволену літературними нормами лексику, зокрема й англіцизми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ажнюк. Б. М. Мовні зміни на тлі деколонізації та глобалізації. *Мовознавство*. №3. 2001. 45 с.

2. Англо-український словник : близько 20 000 слів / уклад. Н. М. Биховець, І. І. Борисенко, Г. О. Герасименко та ін. ; за ред. Ю. О. Жлуктенка. 4-е вид. Київ : Освіта, 1994. 432 с.

3. Андрусяк І. В. Англійські неологізми кінця XX століття як складова мовної картини світу: автореф. дис. канд. філол. наук. Київ, 2003. 15 с.

4. Архипенко Л. М. Іншомовні лексичні запозичення в українській мові : етапи і ступені адаптації (на матеріалі англіцизмів у пресі кінця XX – початку XXI ст.) : автореф. дис ... канд. філол. наук. Харків, 2005. 20 с.

5. Бабич Н. Причини, наслідки і «перспективи» вульгаризації сучасного мовлення. *Мова і суспільство*: зб. наук. праць. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2010. Вип. 1. С. 141–148.

6. Балабін В. В. Сучасний американський військовий сленг як проблема перекладу: автореф. дис. … канд. філ. наук : спец. 10.02.16. Київ, 2002. 19 с.

7. Бессонова О. Л. Оцінний тезаурус англійської мови : когнітивний і гендерний аспекти : автореф. ... дис. д-ра філол. наук: 10.02.04. Київ : Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка, 2003. 29 с.

8. Бойко Н. І. Українська експресивна лексика : семантичний, лексикографічний і функціональний аспекти : монографія. Ніжин : ТОВ Аспект-Поліграф, 2005. 552 с.

9. Борис Д. П. Визначення сленгу у вітчизняній та зарубіжній термінологічних традиціях. URL : http://philology.knu.ua/files/library/movni_i_konceptualni/51/13.pdf

10. Бороденко Л. Проблема запозичень у сучасній українській мові. *Лінгвістичні студії* : зб. наук. праць. Донецьк : ДонНУ, 2009. Вип. 19. С. 115–119. URL : http://litmisto.org.ua/?p=8379

11. Бузько С. А. Функціонально-прагматичний потенціал нелітературної лексики в художніх постмодерністських текстах. *Мова і культура. Серія : Філологія*: наук. Журнал. Київ : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2009. Вип. 11. Т. II (114). С. 70–75.

12. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та СД) / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. Київ, Ірпінь : ВТФ Перун, 2007. 1736 с.

13. Верста І. Значення терміна соціолект у сучасних мовознавчих дослідженнях. *Українська термінологія і сучасність* : зб. наук. праць. Київ : КНЕУ, 2005. Вип. VI. С. 265– 269.

14. Воскресенська А. А. Вплив англіцизмів на сучасний український молодіжний сленг. URL : http: www.rusnauka.com/33_DWS.../33.../74411.doc.

15. Врублевська Г. Й. Лінгвокреативні процеси формування молодіжного сленгу. URL : http://studentam.net.ua/content/view/8350/97/.

16. Гаврилова О. Процеси калькування в сучасній українській мові (на прикладах комп'ютерної лексики). *Science and Education a New Dimension. Philology.* 2018. VI (45). Issue: 152. URL : https://conferences. vntu. edu. ua/ index.php/all-hum/allhum-2016/paper/viewFile/242./111.

17. Глущук Н. Лінгвопрагматика сучасного англомовного сленгу : витоки, класифікаційні та семантичні ознаки. *Вісник Львівського університету. Серія іноземні мови*, 2013. Вип. 21. С. 22–36.

18. Горбач О. Т. Арго в Україні. Львів : НАН України, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича, 2006. 686 с.

19. Грабовий П. Дослідження українського молодіжного сленгу в аспекті мовної картини світу. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2009. Вип. 81 (3). С. 260 –263.

20. Грабовий П. Молодіжний сленг у системі соціолектів сучасної української мови. URL : http://litmisto.org.ua/?p=7963.

21. Гудима Н. В. Семантика та стилістичні функції запозичень у мові української постмодерністської прози : автореферат... канд. філол. наук : 10.02.01. Чернівці, 2011. 20 с. URL : http://irbis-nbuv.gov.ua/ cgibin/ irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&Z21ID=&Image_file_name=FILE_DOWNLOAD=1

22. Гудима Н. В. Лексико-семантичні групи слів іншомовного походження (на матеріалі української постмодерністської прози). URL : http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/1127

23. Дегтярьова І. О. Стилістичний потенціал української постмодерної прози : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Київ, 2009. 20 с.

24. Довгаль Є. А. Молодіжний сленг : щодо проблеми класифікації сленгізмів. URL : www.nbuv.gov.ua/portal/.../u1113dov.pdf.

25. Дорда В. О. Гендерні аспекти молодіжного сленгу США. URL : www.nbuv.gov.ua/portal/soc...3/.../20.pdf.

26. Дорда В. Співвідношення студентського сленгу з загальним та спеціальним сленгом URL : https://www.researchgate.net/publication/277819670_Cpivvidnosenna_studentskogo_slengu_z_zagalnim_ta_specialnim_slengom.

27. Дьолог О. С. Процес адаптації новітніх англійських запозичень у сучасному українському мовленні. *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского*. Том 24 (63). 2011. № 4. Ч. 2. С. 118–121. URL : http://sn-philolsocom.crimea.edu/arhiv/2011/uch24_42fn/018.pdf.

28. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні». URL : https://zakononline. com.ua/ documents/show/149941_586845

29. Кирилова, І. П. Особливості англіцизмів в сучасних німецькій та українських мовах. Мовні і концептуальні картини світу, вип. 43, част. 2, 2013, с. 174–181.

30. Ковальчук О. С. Комп'ютерний сленг як форма молодіжного спілкування. URL : http://lingvj.oa.edu.ua/articles/2014/n46/29.pdf

31. Кондратюк О. Молодіжний сленг як мовне явище. URL : http://www. Ji.lviv.ua/n38texts/kondratyuk.htm

32. Котелевець К. В. Аспекти дослідження джерельної бази та способів творення сучасного українського студентського сленгу. URL : http://www.конференция.com.ua/pages/view/161.

33. Котелевець К. В. Особливості антонімії в молодіжному сленгу. URL : http: конференция.com.ua/pages/view/365.

34. Кочерган М. П. Загальне мовознавство. Київ : ВЦ «Академія», 2003. 464 с.

35. Ледняк Ю. Англіцизми в українській лексиці кінця XX – початку XXI ст. *Теоретичні й прикладні проблеми сучасної філології*. 2015. Вип. 1. С. 100–105. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/tppsf_2015_1_14.

36. Маленко О. Вербальні візії постмодерного тексту в українській літературі кінця XX століття. Південний архів. *Філологічні науки*: зб. наук. праць / гол. ред. О. Мішуков. Херсон : Айлант, 2002. Вип. XIV. С. 82–85.

37. Мартос С. А. Молодіжний сленг у мовленнєвій структурі м. Херсона : автореф. дис. … канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова». Луганськ, 2006. 20 с.

38. Масенко Л. Усні форми побутування мови. Явище вульгаризації мови. URL : http://www.ji.lviv.ua/n35texts/masenko-usni_formy.htm

39. *Матвіяс* І. Г. *Українська мова* і *її говори*. Київ : Наук. думка, 1990. 168 с.

40. Миколенко Т. М. «Криміналізація» духу і мови (вплив арго на розмовнопобутове мовлення). Лексико-граматичні інновації в сучасних слов'янських мовах : *Матеріали Всеукраїнської наукової конференції* / уклад. та наук. ред. Т. С. Пристайко. Дніпропетровськ : ПБП Економіка, 2003. Вип. 9. С. 31–33.

41. Олійник С. В. Оцінні фразеологічні одиниці в англійській та українській мовах : лінгвокогнітивний аспект : автореф. дис ... канд. філол. наук. Донецьк, 2008. 22 с.

42. Онлайнова версія академічного тлумачного «Словника української мови» в 11 томах (1970–1980). URL : http://sum.in.ua/

43. Пасічник А. В. Сучасні англійські неологізми та способи їх перекладу на українську мову. URL : http://confcontact.com/2013_02_20/16_Pasichnik.html.

44. Перший словник українського молодіжного сленгу / Укл. С. Пиркало. Київ : АТ «ВІПОЛ», 1998. 84 с.

45. Пономарів О. Д. Стилістика сучасної української мови : підручник. Київ : Либідь, 1993. 248 с.

46. Попова Н. О. Запозичення з англійської мови в лексико-семантичну систему української мови кінця XX та початку XXI : автореф. дис. … канд. філол. наук : 10.02.01. URL : www.irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe.

47. Поповченко О. І. Словник жаргону злочинців. Київ : ТОВ «Оберіг», 1996. 267 с.

48. Поцулко О. А. Українськомовний комп'ютерний сленг як комунікативна девіація сучасної молоді. URL: http://www.tpspjournal.kpu.zp.ua/archive/1_2017/14.pdf

49. Прасол О. М. Історія дослідження явища запозичення в українському мовознавстві : проблемні питання. *Лінгвістичні дослідження*. 2014. Вип. 37. С. 42–49. URL : http://oaji.net/articles/2014/918-1415353843.pdf.

50. Романова О. О. Молодіжний сленг як засіб самовираження студентів. С. 298–300. URL : Nznuoaf_2013_35_94.pdf.

51. Руденко М. Ю. Арго, жаргон і сленг у європейському й американському мовознавстві: історія і сучасний стан дослідження : дис. … канд. філол. наук : 10.02.15. Слов'янськ, 2019. 270 с.

52. Сліпецька В. Взаємозв'язок понять емоційність, оцінка, експресивність. Studia Ukrainica Posnaniensia. 2016. Zeszyt IV. S. 149–153.

53. Словник іншомовних слів / за ред. О. С. Мельничука. 1-е вид. Київ : Головна редакція «Українська радянська енциклопедія», 1974 . 776 с.

54. Словник іншомовних слів : тлумачення, словотворення та слововживання / уклад. С. П. Бибик, Г. М. Сюта та ін. ; за ред. С. Я. Єрмоленко. Харків : Фоліо, 2006. 632 с.

55. Словник іншомовних слів / уклад. Л. О. Пустовіт та ін. Київ : Довіра, 2000. 1018 с.

56. Словник іншомовних слів / уклад. С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута. Київ : Наук. думка, 2000. 680 с.

57. Словник лінгвістичних термінів : лексикологія, фразеологія, лексикографія / уклад. М. І. Голянич, Р. І. Стефурак, І. О. Бабій; за ред. М. І. Голянич. Івано-Франківськ : видавець Голіней О. М., 2011. 268 с.

58. Словник молодіжного сленгу : рофл, флекс, крінж та інші неологізми підлітків. URL: https://iod.media/article/slovnik-molodizhnogo-slengu-rofl-flekskrinzh-ta-inshi-neologizmi-pidlitkiv-3018

59. Словник сучасного українського сленгу / за ред. Т. Кондратюк. Харків : Фоліо, 2006. 350 с.

60. Ставицька Л. Арґо, жарґон, сленґ. Соціяльна диференціяція української мови. Київ : Критика, 2005. 464 с.

61. Ставицька Л. О. Короткий словник жаргонної мови. Київ : Критика, 2003. 336 с.

62. Ставицька Л. Національно-мовна характеристика сучасного українського сленгу. *Філологічні науки* : зб. наук. праць. Херсон : Айлант, 2002. Вип. XIV. С. 115–121.

63. Ставицька Л. Проблеми й аспекти вивчення жаргонної лексики : Соціолінгвістичний аспект. *Українська мова*. 2001. №1. С. 55–68.

64. Ставицька Л. Про взаємодію жаргону і сленгу. *Українська мова і література*. 2000. № 15. С. 7–8.

65. Столяр М. Ю. Аксіологічні особливості лексики молодіжного сленгу (на матеріалі художнього дискурсу кінця ХХ – початку ХХІ століть). *Актуальні проблеми філології та перекладознавства* : збірник наукових

праць. Хмельницький : ФОП Бідюк Є. І., 2016. Вип. 10. Том 3 (Р-Я). С. 102–108.

66. Столяр, М. Ю. Молодіжний сленг у постмодерній українській прозі: прагмалінгвістичний аспект : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова». Одеса, 2018. 22 с.

67. Столяр М. Функції молодіжного сленгу (на матеріалі сучасного художнього дискурсу). *Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. Вип. 129. С. 262–266.

68. Токменко Г. В. Український молодіжний сленг. *Юридична психологія та педагогіка*. 2011. № 2 (10). С. 93–101. URL : http : www.nbuv.gov.ua/portal/.../tokmenk.htm.

69. Українська мова : Енциклопедія. Київ : Українська енциклопедія, 2000. С. 25.

70. Український молодіжний сленг. Сучасна картина світу / за ред. Ю. Л. Мосенкіса. Київ, Умань : ПП Жовтий, 2010. URL : http: dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/73121

71. Фурса О. Англіцизми українського молодіжного сленгу : чинники динаміки та проблеми класифікації. *Мова та історія*: періодичний збірник наукових праць. Київ, 2002. Вип. 61. С. 57–65.

72. Чернікова Л.Ф., Смілик Т.І. Англіцизми в сучасній українській мові. URL : http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/34810/36-Chernikova.pdf?%20sequence=1.

73. Шовгун Н. О. Формування українського сленгу в мовленнєвій діяльності малих соціальних групп : дис. ... кандидата філол. наук : 10.02.01. Київ, 2000.17 с.

74. Щур І. І. Український комп'ютерний сленг : формування і функціонування : автореф. дис. ...канд. філол. наук: 10.02.01. Київ, 2006. 20 с.

75. Coleman J. The Life of Slang. New York : Oxford University Press, 2012. 352 p.

76. Eble C. Slang and Sociability: in-group language among college students. NC : University of North Carolina Press, 1996. 228 p.

77. Google translate: *сервіс компанії Google.*

78. Hayakawa S. I. Language: Slang & Jargon. *Language in Thought and Action*. 1 Jan 1991. URL : http:// www.onlineslangdictionary.com

79. Mattiello E. An introduction to English slang : a description of its morphology, semantics and sociology. Milano : Polimetrica, International scientific publisher, 2008. 324 p.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрухович Ю. Таємниця. Харків: Фоліо, 2007. 477с.

2. Брати Капранови. Щоденник моєї секретарки. – Київ : Гамазин, 2011. 400 с.

3. Вдовиченко Г. Хто такий Ігор? Роман. Київ : Нора-Друк, 2010. 280с

4. Дереш Л. Поклоніння ящірці : Як нищити ангелів : роман. Харків : Фоліо, 2012. 189 с.

5. Жадан С. В. Біг Мак та інші історії : книга вибраних оповідань. Харків : Фоліо, 2011. 314с.

6. Іздрик Ю. Як досягнути безсмертя в домашніх умовах / гол. ред. С. Скляр. Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2010. 320 с.

7. Карпа І. І. Добло і зло: привиди моєї школи. Планєта Тьолок. Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2008. 320 с.

8. Карпа І. Піца «Гімалаї». Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2011. 400с.

9. Старостіна І. Кілька секунд щастя. Харків : Фоліо, 2005. 254с.

10. Трициліндровий двигун любові / Ю. Андрухович, Л. Дереш, С. Жадан. Харків : Фоліо, 2012. 219с.